

**การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**

**The Community Participation to Tourism Management at Busai Village Home Stay,
Wangnamkhieo District, Nakhon Ratchasima Province**

ผศ.อารีย์ นัยพินิจ

ผศ.ดร.จิรัชญา มณีเนตร

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2551

6. 1,447.191

7. 1,127.50

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และ 2) เพื่อศึกษาผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือ ผู้แทนครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้ จำนวน 179 ชุด โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 179 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้ค่าสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ส่วนข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิดได้สรุปเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมลงมติหรือลงความเห็นที่จะช่วยกันในการจัดการท่องเที่ยวทุกครั้งที่มีการประชุมในหมู่บ้าน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ชุมชนมีการได้ประชุมการวางแผนจัดสถานที่บริเวณหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการเข้าร่วมตัดสินใจในกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด ความสวยงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวภายนอกชุมชนจากสื่อต่างๆ ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับมากที่สุด คือ อบต. ควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เนื่องจากองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนเท่าที่ควร นอกจากนี้ประชาชนในท้องถิ่นยังมีความเห็นว่า ทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแลจัดการการท่องเที่ยว และไม่ควรปล่อยให้องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารจัดการแต่เพียงฝ่ายเดียว

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะแก้ไขแนวทางของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ผลปรากฏว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สาธารณูปโภค รองลงมา คือ การนำวัฒนธรรมเมืองเข้ามาสู่หมู่บ้านโฮมสเตย์ และระดับน้อยที่สุด คือ การให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มโฮมสเตย์มีน้อย รวมถึงยังไม่มีกรมประชาสัมพันธ์ให้แก่ชุมชน เพื่อจัดทำสินค้าของชุมชนและเป็นการเพิ่มรายได้แก่ชุมชน ดังนั้นข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ

ควรมีงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการในการปรับปรุงสาธารณูปโภค รองลงมา คือ ควรมีการสนับสนุนทุนการฝึกอบรมครูงานเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวแก่สมาชิก และควรมีการปรับปรุง

พัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้สวยงามและชัดเจนมากขึ้น ข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ ควรมีการปรับปรุงสถานที่ทำการกลุ่มโฮมสเตย์ให้ กว้างขวาง มีทัศนียภาพ ที่สวยงาม รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ชุมชนมีต้องการมากที่สุด คือ ควรมีการควบคุมการนำสินค้าจากชุมชนอื่น ๆ เข้ามาขาย รองลงมา คือ ควรมีการแนะนำนักท่องเที่ยวที่จะมาพักให้เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ ควรมีการร่วมมือกันของชุมชนที่จะดูแลอนุรักษ์ ดิน น้ำ และป่าไม้ในชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของชุมชนอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The Community Participation to Tourism Management at Busai Village Home Stay, Wangnamkhieo District, Nakhon Ratchasima Province

The objective of this research was 1) to study the community participation to tourism management at Busai Village Home Stay, Wangnamkhieo District, Nakhon Ratchasima Province, 2) to study the attitude's result upon the local tourism, particularly Busai Village Home Stay, Wangnamkhieo District, Nakhon Ratchasima Province.

This research was either quantitative research or qualitative research, the population studied were 179 family leaders or household representatives being able to give information 179 copies of questionnaire were used to be tool for data collection, the SPSS program was used for the data analysis through the use of statistical value, frequency distribution, percentage, mean, standard deviation being both maximum and minimum value, but the data with open-ended questions had been summarized as an essay.

The findings were: For the community participation to tourism management at Busai Village Home Stay, Wangnamkhieo District, Nakhon Ratchasima Province by overall views it was at high level, that is the community participation to present the idea was at the highest level. For the community participation to get solution or agreement for the tourism organization every time being met at the village and the investment and benefit receiving participation, the community receiving benefit derived from taking care of the tourism resource to be sustainable, and also the planning participation by overall views they were all at high level. But for the meeting for the tourism planning in the village in continuation, and decision making participation by overall views they were at high level. The decision making participation on the activity of cleaning campaign, beauty, well organization of the community, and the participation for monitoring and evaluation by overall views they were at high level. For how to receive the information of the tourism by overall views it was at high level, especially the outside tour information from various kinds media. For the community's attitude upon the tourism by overall views it was medium level. The highest level was that Tambon Administrative Organization (TAO) should accept the people's ideas in order to development in terms of tourism management system because TAO has not participated in tourism management with the local people together as it should be. A part from this, the local people have got an idea that all people are the owner of natural resources which are assigned to be the tourism

resource and taking care duties to be responsible for. The local people should not protest the tourism management, and they should not leave it to be responsible duty of TAO only.

As for problems and suggestions, for improvement of the community's guideline upon the participation in local tourism management it was found that the problem mostly found was public utility, the second was how to take the urban culture to the home stay village, and least level of the problem found was that there was a little supporting to the home stay village, and the supplementary occupation was not also provided to the community, this is to create the community's commercial cargo, and to increase their income. So, the suggestions for problem-solving are as follows:

Firstly the budget should be supported by the government to improve the public utility, and secondly the training and study-tour should be supported to increase potentiality to members, and also media should be improved and developed to be more beautiful and clearer. The last suggestion is that the location of home stay should be improved wider with beautiful and appropriate views, and others suggestions are what the community needs very much is how to control other cargoes to be sold in the community, the second need is that the tourists should be suggested to be clearly understood on what really meaning of home stay is, and finally what to emphasize on is that cooperation with the community should be made to let them take care and conserve soil, water and community's wood lots, this is to make the home stay tour be sustainable for the community forever.

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การตรวจสอบข้อมูล.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
๑. แผนการวิจัย.....	37
ปัจจัยส่วนบุคคล.....	37
การมีส่วนร่วมของชุมชน.....	41
ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว.....	50
ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของชุมชน.....	51
๒. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
สรุปผลการวิจัย.....	55
อภิปรายผลการวิจัย.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	63
๓. บรรณานุกรม.....	65
๔. ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	71
ภาคผนวก ข บริบทชุมชน.....	82
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	95
ภาคผนวก ง รูปภาพประกอบ.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1	ปัจจัยส่วนบุคคล..... 37
1.2	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา..... 41
1.3	ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา..... 50

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กระบวนการของการจัดการ.....	5
2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	7
3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	31

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1 บ้านนุไทร.....	103
2 ฝายทางเข้าบ้านนุไทร.....	103
3 ที่ทำการกลุ่มโฮมสเตย์ บ้านนุไทร.....	104
4 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านนุไทร.....	104
5 บ้านพักโฮมสเตย์ของสมาชิกบ้านนุไทร.....	105
6 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สวนเบญจมาศ.....	105
7 รถเด็กเด็กนำเที่ยว.....	105
8 ร้านจำหน่ายสินค้าประจำหมู่บ้าน.....	106
9 สถานที่ประชุมกลุ่มโฮมสเตย์.....	106
10 ศูนย์การเรียนรู้โฮมสเตย์บ้านนุไทร.....	106
11 อาหารสำหรับรับรองนักท่องเที่ยว.....	107
12 นักศึกษาจากโรงเรียนพานิชการราชดำเนินมาท่องเที่ยวศึกษาดูงาน.....	107
13 พิธีบายศรีสู่ขวัญ.....	108
14 ผู้เฒ่าผู้แก่ ผูกแขนให้แก่นักท่องเที่ยว.....	108
15 การแสดงจากกลุ่มมดแดง เขาวชนภายในหมู่บ้าน.....	109
16 นักท่องเที่ยวร่วมร่ำวงอย่างสนุกสนาน.....	109
17 บรรยากาศที่พักภายในบ้านพักแบบโฮมสเตย์.....	110
18, 19 การสัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว.....	110
20, 21 บรรยากาศภายในห้องพักแบบโฮมสเตย์.....	111
22 คณะผู้วิจัยถ่ายภาพร่วมกับเจ้าของบ้านพักนุไทร โฮมสเตย์.....	111
23, 24, 25 รางวัลบ้านพักแบบโฮมสเตย์นุไทร.....	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้ การจ้างงาน การกระจายรายได้ เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวของไทยยังมีศักยภาพสูง เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชีย และได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐบาล มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากต่อปี ซึ่งเวลากว่าทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบผลสำเร็จอย่างสูงในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสูงสุดในอุตสาหกรรมส่งออก รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจาก 203,179 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2542 เป็น 289,986.81 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2546 และ 380,417 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2550 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างมาก ทั้งในด้านของที่มาของเงินตราต่างประเทศ การจ้างงาน การกระจายโอกาสและรายได้ การกระตุ้นการผลิต และความสามารถในการช่วยปรับดุลการชำระเงินอีกด้วย นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญต่อการจัดหารายได้ไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการสร้างงาน สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง มัคคุเทศก์ เป็นต้น การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะก่อให้เกิดรายได้เป็นการกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการบริการและพาณิชยกรรม (อุดม บัวศรี, 2539 : 2-3)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มคนอย่างน้อย 3 กลุ่ม คือ 1) นักท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากแหล่งท่องเที่ยว โดยยินดีรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระดับที่ตนเองพอใจ 2) ผู้ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คือ ผู้ที่พยายามเอื้ออำนวยความสะดวกสบายและบริการต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อแลกเปลี่ยนกับรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว และ 3) บุคคลผู้ถูกจัดว่าเป็นเจ้าของท้องถิ่นหรือผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ ซึ่งเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นและมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่โดยตรง ความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเสื่อมโทรม อาชีพ หรือรายได้ ย่อมหมายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นด้วยเหตุนี้บุคคลในท้องถิ่น จึงควรเป็นผู้ที่จะต้องจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้คงความเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ที่ยั่งยืนให้มากที่สุด และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากคนทั้ง 3 กลุ่มร่วมกัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงถือเป็นอุตสาหกรรมบริการที่เกิดจากการผสมผสาน สินค้าและบริการประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จากหลากหลายสาขาอาชีพ ดังนั้นการจะพัฒนาการท่องเที่ยวจะขับเคลื่อนได้ดีจะต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรฝ่ายรัฐและองค์กรเอกชน รวมถึงองค์กรภาคประชาชน หรือ องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (มนัส สุวรรณ, 2542 : 48-49)

นโยบายของการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสามารถในการออกข้อบังคับต่างๆที่ส่งเสริมสนับสนุนการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีกลยุทธ์หนึ่ง สนับสนุนให้มีแหล่งท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชน ดูแล อนุรักษ์และบริหารจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

✦ การจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทยหลายปีที่ผ่านมา ได้ยึดหลักการจัดการตามเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ โดยหาพื้นที่ที่มีจุดขายด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมมารองรับ หากแหล่งท่องเที่ยวใด เสื่อมสภาพก็หันไปบุกเบิกแหล่งท่องเที่ยวใหม่เรื่อยไป สะท้อนให้เห็นรูปแบบการจัดการการ ท่องเที่ยวที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น หากมี การจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง นอกจากนั้น ยังทำให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน อนึ่ง การที่ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นคนนั้น สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ส่งเสริมให้ชุมชนมีความ เข้มแข็ง ซึ่งเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน อันเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนาประเทศมี ทิศทางที่ถูกต้อง เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นๆ และจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่ รัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ และให้ความสำคัญกับท้องถิ่น ทำให้ชุมชนมีอำนาจ และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้

✦ จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของ ตนเอง โดยนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ มีธรรมชาติที่สวยงาม และมีวิถีชีวิตความ เป็นอยู่ของคนในชุมชนท้องถิ่นที่ยังคงมีความดั้งเดิมอยู่ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางใน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมี สถานภาพที่จะอำนวยประโยชน์สูงสุด และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. พื้นที่ของการศึกษาวิจัย ได้แก่ หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. ประชากรที่ศึกษา หัวหน้าครัวเรือน หรือ ผู้แทนครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้
3. ประเด็นที่ศึกษา
  - 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการการท่องเที่ยวในด้านการวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินการ
  - 2) ผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาและหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ทราบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. ทราบผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
3. แผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาและพื้นที่ใกล้เคียงจากชุมชน
4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดทำธุรกิจโสมสเคย์ของจังหวัดนครราชสีมา
5. ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยหน่วยงานที่ได้รับประโยชน์ในเบื้องต้น คือ จังหวัดนครราชสีมา สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยผ่านกระบวนการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นสำรวจ วางแผน

การจัดการดำเนินการ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้ภายในท้องถิ่นแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่นในการพัฒนาสู่การพึ่งพาตนเองของชุมชนด้วย

2. ชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยและมีกิจกรรมเกี่ยวข้องในพื้นที่หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

3. การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในด้านการวางแผน การจัดการผู้รับผิดชอบ การควบคุม การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลและรายงานผลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

4. ทักษะคติต่อการท่องเที่ยว หมายถึง เจตคติ ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวในการจัดการการท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ในหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมการกระทำ หรือคำพูดทั้งทางบวกและทางลบ

5. การท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการสัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยท้องถิ่นที่จัดโสมสเคย์จะมีจุดนำเสนอเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีภายในชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้เกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน มีที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดเตรียมพร้อมไว้ให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้โสมสเคย์ยังต้องผ่านการรับรองมาตรฐานการบริการและความสะอาดให้เป็นหมู่บ้านโสมสเคย์อย่างเต็มรูปแบบ

2.1.2 หน้าที่ในการจัดการ

หน้าที่ในการจัดการ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2540) เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงาน Henry Fayol ได้กล่าวถึงการจัดการ ประกอบด้วย หน้าที่ในการจัดการ 5 ประการ ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) คือ ภาระหน้าที่ของผู้บริหาร จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆที่จะมีผลกระทบต่อการทำงาน และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต

2) การจัดการองค์การ (Organizing) คือ การจัดการให้มีโครงสร้างสายงาน ตำแหน่งงาน และอำนาจหน้าที่ต่างๆเพื่อให้ทรัพยากรอยู่ในส่วนที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยงานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

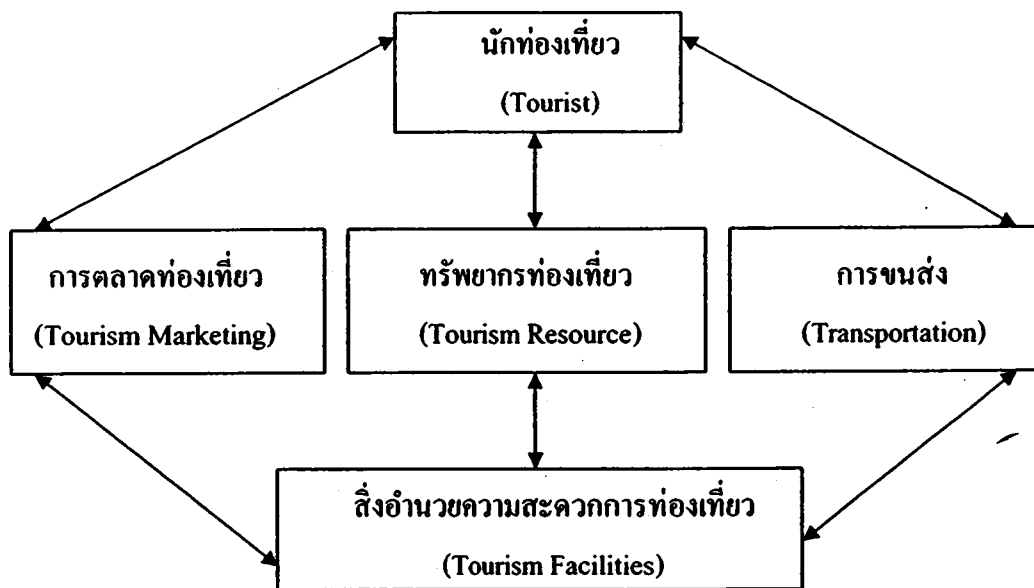
3) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การดูแลสั่งการให้งานเป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย

4) การประสานงาน (Co-ordinating) คือ การดูแลความสะดวกให้ผู้ทำงานสามารถทำงานได้โดยสะดวกเต็มความสามารถ เชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้เข้าสู่จุดหมายเดียวกัน

5) การควบคุม (Controlling) คือ ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่า กิจกรรมที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากับแผนที่ได้วางไว้และสามารถทำให้งานดำเนินไปตามแนวทางที่วางไว้

2.1.3 หลักการจัดการการท่องเที่ยวและองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้จัดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เป็นวงจร คือ

แผนภูมิที่ 2 : องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ที่มา : ททท., 2544

สามารถอธิบายองค์ประกอบทั้ง 5 ดังนี้

1) นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนักท่องเที่ยวชาวไทยภายในประเทศ

2) ตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวของตนแล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดการท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

3) การขนส่ง เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้ว ต้องมีการให้บริการขนส่งนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น การขนส่งในที่นี้หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนที่แก่นักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่าง ๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับไปยังภูมิลำเนา

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว และเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

4.1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามตามธรรมชาติ สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก บ่อน้ำร้อน ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะแก่ง เป็นต้น

4.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และ วัตถุโบราณ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์ หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้เสริมสร้างในปัจจุบัน เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

4.3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สถาปัตยกรรมในชนบท หมู่บ้านชาวเขา ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นเมือง การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่างๆ

5) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสรรพสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกและปลอดภัย แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

5.1) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางที่เข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะประกอบด้วย 2 ประเภท คือ การอำนวยความสะดวกด้านการเข้าออกประเทศ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนถ่ายกระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง การตรวจค้นสิ่งของติดตัว การต่อวีซ่า และการให้บริการท่องเที่ยว เป็นการอำนวยความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

5.2) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชนของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

(1) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นต่อวิถีชีวิตของประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับความความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ และส่งผลเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณูปโภค เป็นต้น

(2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดูแลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน และการเดินทาง แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว การป้องกันการปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น การโจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ การก่อความไม่สงบ และความปลอดภัยจากการบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น

(3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อเพิ่มความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการการรักษาพยาบาล เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดการท่องเที่ยว คือ แนวทางหรือวิธิตำเนินการด้านการท่องเที่ยวให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภายใต้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงการบำรุงรักษาทรัพยากรให้มีความพร้อมอยู่เสมอ

กระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การตัดสินใจ การจัดองค์กร การควบคุม และการมีองค์ประกอบสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย นักท่องเที่ยว การตลาด การท่องเที่ยว ทรัพยากรในการท่องเที่ยว การขนส่ง และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมและครบครัน

2.2 องค์การภาครัฐและเอกชนที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.2.1 การสนับสนุนองค์การภาครัฐและเอกชน

เจริญญา เจริญสุขใส (2544) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546 : 66-70) ระบุว่า องค์การที่สนับสนุนการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ องค์การภาครัฐ และองค์การเอกชน หรือองค์การที่ไม่ใช่รัฐ

1) องค์การภาครัฐ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1.1) องค์การราชการ หมายถึง องค์การที่จัดตั้งขึ้นมาในรูปแบบของกระทรวง กรม การดำเนินงานขององค์กรในลักษณะนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างและแนวนโยบายของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยทั่วไปแล้วองค์การของรัฐจะทำหน้าที่ด้านการดำเนินการวางแผนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในเชิงการพัฒนาและการอนุรักษ์ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาควบคุมการจัดการ การจัดระบบสินค้าและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้องค์การภาครัฐยังมีการดำเนินการในระดับโลกที่เน้นความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเดินทาง เช่น องค์การการท่องเที่ยวโลก องค์การเพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น

1.2) องค์การรัฐวิสาหกิจ เป็นองค์การที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ในการวางแผนการดำเนินงานการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการตลาด ลักษณะการบริหารงานจะมีลักษณะเป็นกึ่งรัฐบาล

กิ่งเอกชน คือ สามารถจัดหารายได้เป็นของตัวเองในขณะที่รัฐยังคงต้องให้งบประมาณสนับสนุน
ด้วยในบางส่วนและเข้าไปควบคุมดูแลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อยู่

สำหรับประเทศไทยมีรูปแบบขององค์การภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับและสนับสนุนการ
ท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยตรง ได้แก่

1.1) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานราชการภายใต้การกำกับดูแล
ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และมีปลัดกระทรวงเป็นผู้บริหารสูงสุด
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬากำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้
ไทยเป็นประตูทางผ่านของหลักการท่องเที่ยวในภูมิภาค ทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน
การบริหารจัดการ รวมถึงการจัดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

(2) บริหารการท่องเที่ยว โดยกลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรม
ท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลาง
การประชุมสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย

(3) เร่งพัฒนาบูรณะ พื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขต
เมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการ
รักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง

(4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบ
การจัดการสหกรณ์การท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

(5) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกัน
การเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

โครงสร้างของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประกอบด้วย สำนักงานหลัก
3 สำนักงานคือ สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และสำนักงานพัฒนาการ
กีฬาและนันทนาการ

1.2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินงานภายใต้กระทรวง
การท่องเที่ยวและกีฬามีหน้าที่หลักในการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและการส่งเสริมการตลาด
รวมทั้งการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของไทย

2) หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในทางอ้อม เช่น

2.1) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพรรณพืชมีหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ การดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ อุทยานแห่งชาติเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งดำเนินการในส่วนของการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการเที่ยวป่าอย่างถูกต้อง

2.2) กรมศิลปากรมีหน้าที่ในส่วนของการดูแลรักษาโบราณสถาน และโบราณวัตถุ รวมทั้งการจัดพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2.3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การของรัฐในส่วนท้องถิ่นที่สำคัญที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คนในท้องถิ่น ในการช่วยกันส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการเป็นเจ้าของที่ดี หรือจัดการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นด้วยตนเอง

2) องค์การภาคเอกชนหรือองค์การที่ไม่ใช่รัฐ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ องค์การเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร และองค์การเอกชนที่ดำเนินการในรูปของธุรกิจ

2.1) องค์การเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร

องค์การเอกชนที่ไม่หวังผลกำไรมีการดำเนินการในระดับโลก เช่น สภาพการเดินทางและท่องเที่ยวโลกหรือองค์การระดับภูมิภาค เช่น องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก สมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ หรืออาจเป็นองค์การระดับประเทศ เช่น สมาคมโรงแรมไทย สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ (ไทย) เป็นต้น องค์การเหล่านี้บางครั้งอาจดำเนินการด้านการวางแผน และจัดกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์การด้วยตนเอง ซึ่งมักเป็นกิจกรรมเฉพาะเรื่อง เช่น การวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านมัคคุเทศก์ หรือบางครั้งอาจมีบทบาทร่วมกับองค์การของรัฐระดับต่าง ๆ ในการจัดทำแผนและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น ความร่วมมือในการจัดประชุมนานาชาติระหว่างสมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ (ไทย) กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2.2) องค์การเอกชนที่ดำเนินธุรกิจ

องค์การประเภทนี้เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจ หรือหวังผลทางการค้า อาจจัดตั้งในรูปของการประกอบการ โดยบุคคลเดียวหรือบริษัทจำกัด ซึ่งแต่ละองค์การจะมีนโยบายในการวางแผนเป็นของตนเอง เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงเรียนย่อมจะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจโรงแรมเฉพาะที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง เป็นต้น และมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ได้รับผลกำไรตอบแทนสูงสุด และในทางปฏิบัติการวางแผนและการดำเนินการตามแผนของเอกชนค่อนข้างจะมีความคล่องตัวกว่า และมีประสิทธิภาพสูงกว่าการดำเนินงานของภาครัฐบาล อย่างไรก็ตามการการลงทุนของภาคเอกชนจะมีความเสี่ยงสูงกว่าการลงทุนของภาครัฐบาล

วรรณศิลป์ (2544) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์, 2546 : 70-71) กล่าวว่า สำหรับประเทศไทย มีตัวอย่างขององค์การเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา และสนับสนุนการท่องเที่ยวหลัก เช่น

1) สมาคมโรงแรมไทย เป็นสมาคมที่เป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย มีหน้าที่ในการพัฒนาธุรกิจโรงแรมให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และส่งเสริมการขายในและนอกประเทศ

2) สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยว วางระเบียบให้สมาชิกประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ส่งเสริมการแข่งขันและแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ของธุรกิจ นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือแก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและรัฐบาล ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย

3) สมาคมไทยบริการท่องเที่ยว เป็นสมาคมที่ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่เกี่ยวกับการเดินทางและท่องเที่ยว โดยจำหน่ายบัตรโดยสารเครื่องบิน รถยนต์ รถไฟ เรือท่องเที่ยว ทั้งในและนอกประเทศ โดยสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกในการดำเนินธุรกิจและร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของราชการ

4) สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผจญภัย มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัยให้เติบโตอย่างมีแบบแผนและสนับสนุนการประสานกับภาครัฐกับเอกชนอื่น ๆ เพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างสะดวกและมีรูปธรรมชัดเจน

5) สมาคมรถโดยสารไม่ประจำทาง มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่เกี่ยวกับการขนส่งผู้โดยสารไม่ประจำทาง โดยการสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก ส่งเสริมคุณภาพของสินค้าให้เข้ามาตรฐานส่งเสริมการผลิตให้สินค้ามีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการทั้งตลาดในและนอกประเทศ รวมทั้งในความร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้าอุตสาหกรรม การเงิน หรือธุรกิจอื่นใดในทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับรถโดยสารไม่ประจำทาง

เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่าย หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนควรให้ความร่วมมือทุกด้านในการพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว การกำหนดนโยบาย การลงมือปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามและประเมินผล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาการตลาดและสินค้าการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการท่องเที่ยว การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในการเดินทาง และการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของการท่องเที่ยวในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้แพร่หลาย

2.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น

ประเวศ วะสี (2536) (อ้างใน อัญชลี รุ่งชัยยันต์, 2547 : 4-6) องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทหน้าที่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ดังนี้

1) บทบาทด้านการตลาดท่องเที่ยว ที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการ คือ

1.1) บทบาทในการจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

- รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวและประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
- ที่ตั้งและขนาดของแหล่งท่องเที่ยว
- จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว
- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว
- สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
- จำนวนนักท่องเที่ยว

1.2) บทบาทในการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว เป็นการชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน โดยดำเนินการต่อไปนี้

- เผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวโดยการ โฆษณา และประชาสัมพันธ์
- จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- จัดรายการนำเที่ยวนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

2) บทบาทด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดย อบต. ดำเนินการดังนี้

- 2.1) การสำรวจและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ
- 2.2) การพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่
- 2.3) การพัฒนาวิถีชีวิตของประชาชนให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่
- 2.4) การฟื้นฟูและส่งเสริมงานประเพณีของท้องถิ่น

3) บทบาทด้านการให้บริการท่องเที่ยว โดย อบต. ควรมีบทบาทด้านการให้บริการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน ดังนี้

- 3.1) การให้บริการด้านการขนส่งแก่นักท่องเที่ยว
- 3.2) การให้บริการด้านที่พักแรมแก่นักท่องเที่ยว
- 3.3) การให้บริการด้านอาหารเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว
- 3.4) การให้บริการด้านการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

3.5) การให้บริการด้านการจัดจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

4) บทบาทด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดย อบต. ควรมีบทบาทด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

4.1) การจัดทำแผนพัฒนาหรือฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

4.2) การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

4.3) การประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

5) บทบาทด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดย อบต. ดังนี้

5.1) การกำหนดวิธีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5.2) การบริหารงานด้านบุคคลดูแลแหล่งท่องเที่ยว

5.3) การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์จากการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

5.4) การจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการ

5.5) การสนับสนุนให้เกิดองค์กรอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

6) บทบาทด้านการให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

6.1) การกำหนดคุณลักษณะของสมาชิก อบต.

6.2) การจัดรูปแบบการบริหารของ อบต. โดยเน้นเรื่องการท่องเที่ยว

6.3) การจัดตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเข้าไปช่วยในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของ อบต.

6.4) การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับ อบต. ในทุกด้าน

6.5) การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างรายได้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การให้การสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนจะต้องมีความเข้าใจกัน ประสานความร่วมมือกันในการวางแผนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาคการท่องเที่ยวก็จะพัฒนาเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) สามารถอธิบายความหมายในเชิงวิทยาได้ว่าเป็นการเกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (อโนทัย เพ็ชรคงชล, 2540 : 23) ดังรายละเอียดที่ให้คำอธิบายเพิ่มเติมคือ

1) การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ เป็นการเกี่ยวข้องทั้งตัว (self) ไม่ใช่เพียงแค่เกี่ยวข้องด้านกำลังกายหรือทักษะ กล่าวคือ ผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องทางจิต (ego-involved) ไม่ใช่เพียงเฉพาะด้านการทำงาน (task-involved)

2) การกระทำการให้ (contribution) เมื่อผู้มีส่วนร่วมได้บังเกิดความเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์แล้วก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยเหตุนี้การมีส่วนร่วมจึงเป็นการยินยอม (consent) มากกว่าที่จะกระทำตามคำสั่ง ซึ่งเป็นการกระทำโดยปราศจากการยินยอมพร้อมใจและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมจึงเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์และจิตใจแบบ “บุคคลวิถี” คือมีการติดต่อสื่อสารทั้งไปและกลับระหว่างบุคคลนั้นและกลุ่ม

3) การร่วมรับผิดชอบ (participation and responsibility) เมื่อเกิดการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจอารมณ์ และได้กระทำการให้แก่สถานการณ์กลุ่มนั้นแล้ว ผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง (self-involved) กับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นด้วย ซึ่งเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

William (1976) (อ้างใน ชัชวาล เอื้อสุวรรณ, 2544 : 27) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สุรางรัตน์ ช่วยวงศ์ญาติ (2547 : 23) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันในกิจกรรมของชุมชนหมู่บ้าน โดยร่วมกันคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงานตัดสินใจเลือกแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานลงมือปฏิบัติร่วมกันหรือให้การสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ตัดสินใจร่วมกันไว้ รวมทั้งประโยชน์จากกิจกรรมที่ดำเนินการนั้น ๆ ร่วมกัน

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (อ้างใน พิมานา บุรณนินทุ, 2535 : 27) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม โดยทั่วไป หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนร่วม มีส่วนได้ส่วนเสียทุกชั้นตอนของโครงการของงานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจ

การตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเรื่องรับประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้นจะได้รับการตอบสนอง และทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนจะได้รับประโยชน์โดยเสมอหน้ากัน นอกจากนั้นความหมายของความแตกต่างกันระหว่างการมีส่วนร่วมกับการให้ความร่วมมือจะมีความหมายแตกต่างกัน อีกประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมจะต้องคู่กับความรู้สึกเป็นเจ้าของ ส่วนการที่คนอื่นหรือฝ่ายอื่นเข้ามาช่วยนั้นถือว่าเป็นการให้ความร่วมมือ

ซูเกียรติ ลิสุวรรณ (2534 : 77) ได้ให้ความเห็นว่า จากความเชื่อที่ว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่มีความคิดที่มีปัญญา ตระหนักรู้ และควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ห่างไกลเพียงใดจึงควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชีวิตของเขาเอง นอกจากนั้นแล้วการมีส่วนร่วมยังช่วยลดปัญหาความแปลกแยกเนื่องจากการนำเข้าสู่สิ่งต่างๆ จากภายนอกเข้าไปในชุมชนนั้นด้วย

White (1982) (อ้างใน ปริศนา โกลละสุด, 2534 : 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า ประกอบด้วย 5 มิติ คือ

มิติที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ

มิติที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

มิติที่ 4 คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

มิติที่ 5 คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ไพฑูย์ สุทธสุภา (2528) (อ้างใน กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์, 2546 : 6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการดำเนินการปฏิบัติการและผลประโยชน์ของการพัฒนานั้น

การมีส่วนร่วมของประชาชน (people participation) นั้น (นำชัย ทนุผล, 2529 : 117) ได้สรุปความหมายว่า เป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกัน ความสนใจร่วม และการดำเนินการร่วมในการเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในชุมชนหรือเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมหรือร่วมกันในการระบุนปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้ลุล่วงไป เพื่อประโยชน์ของชุมชนและช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดกับประชาชน ทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ในระยะยาวโดยไม่ต้องรอคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือภาคเอกชนต่อไป

เสนท์ จามริก (อ้างใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, 2527 : 3) ได้นิยามว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงนั้นคือ การที่ประชาชนมีโอกาสอย่างอิสระปราศจากการแทรกแซงครอบงำบังคับให้ได้

พัฒนาขีดความสามารถของคนในการจัดแจงใช้ควบคุม ระดมทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม เป็นการพัฒนาการเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอย่างเชื่อมั่น เพื่อเป้าหมายแห่งการพึ่งตนเองได้ในที่สุด

ยูวดีน วุฒิเมธี (2526 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในความคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชน

องค์การอนามัยโลก (WHO) (1978) (อ้างใน อัญญา นิตินุณ, 2543 : 20) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจให้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 28) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นการท้องที่แบบยั่งยืนไว้ว่า การสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมทางการท้องที่แบบยั่งยืน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์และมีรายได้จากการท้องที่ เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน การสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องทรัพยากรท้องที่ และสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

การท้องที่แห่งประเทศไทย (2544 : 3) ได้สรุปว่า องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท้องที่ที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับผลประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท้องที่ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท้องที่ด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท้องที่อย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการท้องที่อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง เป็นกระบวนการที่ประชาชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ปรัชญา เวสารัชช (2544) (อ้างใน สุรางค์รัตน์ ช่ววงษ์ญาติ, 2547 : 20) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่สำคัญไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมโครงสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2) การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่อไปนี้

(1) การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

(2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผน และการดำเนินโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

(3) การสร้างโอกาสเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

3) เมื่อพิจารณาในแง่นี้ การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรง และทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรง ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

4) ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหารรวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่ปัจจุบันสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2542) (อ้างใน สุรางค์รัตน์ ช่ววงศัญญาติ, 2547 : 22) ได้อธิบายความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า มีสาระสำคัญที่สุดของการทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ใช่อยู่ที่ว่าการวิเคราะห์ตีความ แต่อยู่ในการลงมือปฏิบัติตามปรัชญา และกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบเหล่านี้ คือ ความร่วมมือร่วมใจ (Cooperation) การประสานงาน (Coordination) ความรับผิดชอบร่วมกัน (Responsibility) ความพยายามร่วมกัน (Corrective Effort) ความสัมพันธ์ที่ราบรื่น และกลมกลืนกัน (Harmonious Relation) การมีจิตใจที่มุ่งมั่นและร่วมกันทำงาน (Communal and Cooperative Spirit or Spirit of Partnership) และการลงมือปฏิบัติดำเนินการร่วมกัน (Action or Implementation)

2.3.3 ลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การอนามัยโลก (อ้างใน อัญญา นิตินุณ, 2543 : 20) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ว่ารูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1) การวางแผน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมมาในการวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญ คือ การตัดสินใจด้วย

2) การดำเนินกิจกรรม ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน และการบริหาร

3) การใช้ประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม

4) การได้รับประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชน ในพื้นที่ที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้

นอกจากนี้ เจมส์ คี บีนทง (อ้างใน อัญญา นิตินุณ, 2543 : 20) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติตาม
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

Cohen & Uphoff (1980) (อ้างใน ชัชวาล เอื้อสุวรรณ, 2544 : 30) ได้แบ่งการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

วันรักษ์ มั่งมณีนาถิน (2531) (อ้างใน กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์, 2545 : 7) ยังได้อธิบายถึง กระบวนการพัฒนาชนบทโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงมี 5 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหาและความต้องการแท้จริง (Real Need) ของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการคัดเลือกปัญหาที่แก้ไขตามลำดับก่อนหรือหลัง ซึ่งปัญหาเหล่านี้คนภายนอกหรือนักพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ชาวชนบทที่อยู่กับปัญหาและรู้จักปัญหาของตนเองดีกว่าคนอื่นให้เกิดความเข้าใจและยอมรับอย่างแท้จริง

2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาแล้วต่อไป คือ การสืบสาวและแยกแยะสาเหตุของปัญหาที่ลงความเห็นแล้วว่าเป็นปัญหาสำคัญอันดับแรก การทราบสาเหตุของปัญหาทำให้การแก้ปัญหาตรงจุด

3) การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกวิธีการและการวางแผนในการแก้ปัญหาการแก้ปัญหาแต่ละอย่างอาจแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 วิธี แต่ละวิธีอาจมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันหลังจากได้ทราบข้อดีข้อเสียต่าง ๆ แล้ว ควรปล่อยให้ชาวบ้านเป็นฝ่ายตัดสินใจว่า จะเลือกวิธีการไหน จากนั้นก็จะเป็นการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา

4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน ถึงแม้ว่าชาวชนบทมีฐานะยากจนและขาดแคลนทรัพยากร แต่ชาวชนบทก็ยังมีทรัพยากรที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและร่วมดำเนินการได้ อย่างน้อยชาวชนบทสามารถจะเข้าร่วมทางการเงินในกิจกรรมบางอย่างได้ เช่น การร่วมลงทุนและผลิตผลไม้ต่างๆ และมีความสนใจระมัดระวังผลประโยชน์ โดยพยายามดูแลรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะเขามีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของด้วย

5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การติดตามผลวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้แบ่งออกได้ 2 กรณี คือ โครงการที่รับผิดชอบโดยหน่วยงานรัฐบาล และกรณีที่สอง คือ กิจกรรมพัฒนาชนบทที่ดำเนินการโดยชาวบ้าน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, 2527 : 188) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์การจัดตั้งโดยประชาชน เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน และกลุ่มต่างๆ

2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่ม กรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงไหม กรรมการหมู่บ้าน

3) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

มิศรา สามารถ (2543 : 10) กล่าวถึงลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1) พื้นฐานของการมีส่วนร่วม ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมมาจากแรงจูงใจภายในจะเป็นแรงหนุนหรือช่วยเหลือให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนการมีส่วนร่วมที่มาจากปัจจัยภายนอก โดยอาศัยอำนาจบารมีหรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจหรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจจากชุมชนเอง ถึงจะสามารถกระทำได้สำเร็จ แต่ไม่มีผลผูกพันทางจิตใจ ความยั่งยืนต่อเนื่องของกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ก็จะลดลง

2) รูปแบบของการเข้าร่วม การเข้าร่วมของประชาชนนั้นเป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์การจัดตั้งของประชาชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชน

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านตัวแทนกลุ่ม เช่น กรรมการหมู่บ้าน การเข้าร่วมของประชาชน จะอยู่ในลักษณะผู้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ

3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จะใช้เวลาไม่น้อยต่างกัน ความถี่ห่าง จำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอและฤดูกาลที่เหมาะสมช่วงเวลาที่ใช้ในกิจกรรมแต่ละครั้ง

4) ผลของการเข้าร่วม ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้ชุมชนมีศักยภาพเป็นตัวของตัวเอง สร้างปฏิสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีในมวลสมาชิกของชุมชน

นรินทร์ แก้วมีศรี (2531) (อ้างใน สุภันทา จันทรวาร, 2545 : 9-10) การมีส่วนร่วมนั้นถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมใด ๆ ก็ตาม หากประชาชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองแล้ว กิจกรรมนั้นอาจจะไม่สำเร็จและดำรงอยู่ได้ แต่ถ้าหากว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการอย่างดั่งแท้ จะสามารถมองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ทั้งยังได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจนเกิดความตระหนักในปัญหาของตนเอง และค้นร่นหาทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนเกิดการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกกระบวนการ ตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา การร่วมคิดและหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการ ร่วมตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุผลที่กำหนดไว้ และร่วมควบคุมติดตามและการประเมินผล

2) การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

นอกจากนี้ นรินทร์ ยังได้กล่าวถึงหลักการขั้นตอนในการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาและร่วมในการตัดสินใจซึ่งถือว่าสำคัญ เพราะถ้าชุมชนไม่สามารถรับรู้และเข้าใจในปัญหาด้วยตนเองแล้วการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลในชุมชนได้ ดังนั้นบุคคลในชุมชนต้องมาทำความเข้าใจและรับรู้ปัญหา เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินกิจกรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคลในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองแล้วก็จำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนและการดำเนินกิจกรรมเพื่อ

หาแนวทางที่จะใช้ในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งการคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อให้แก้ปัญหานั้นได้ถูกต้องและตรงประเด็น

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึกร่วมกันของความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับชุมชน ทำให้มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

4) การมีส่วนร่วมและการติดตามประเมินผล การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามถ้าบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลแล้ว จะทำให้บุคคลเหล่านั้นได้ทราบถึงระดับของผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในครั้งต่อไป

2.3.4 การส่งเสริมและเทคนิควิธีการเสริมสร้างการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาในพื้นที่

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาในพื้นที่ ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ ประเวศ วะสี (2536) (อ้างใน อัญชลี รุ่งชัยยันต์, 2547 : 2)

- 1) ให้ความรู้ประชาชนซึ่งให้ความสำคัญต่อระบบชุมชนที่มีอยู่ในโครงการ
- 2) พัฒนาความคิด มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นระหว่างกัน
- 3) สนับสนุนการปฏิบัติและการรวมกลุ่ม โดยทางรัฐบาลต้องส่งเสริมการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
- 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม โดยทางรัฐสนับสนุนให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแต่ละกลุ่ม
- 5) การประสานงานกันกับภาครัฐและเอกชน ต้องให้ความสำคัญตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการประสานงานกับประชาชน
- 6) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับข้อมูลและสามารถแสดงความคิดเห็นก่อนที่จะเริ่มโครงการ

เทคนิควิธีการเสริมสร้างการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ประเวศ วะสี (2536) (อ้างใน อัญชลี รุ่งชัยยันต์, 2547 : 2-3) ได้สรุปว่า กระบวนการแห่งการพัฒนาสร้างสรรค์ A-I-C เป็นกระบวนการที่ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า “ถ้ามนุษย์มีโอกาสได้ทำงานร่วมกัน ด้วยความรักและการเห็นคุณค่าของกันและกัน และมีวิธีการที่จะแก้ปัญหานั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์กับเพื่อนมนุษย์” ซึ่งได้ดำเนินการใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 A = Appreciation คือ การทำให้ทุกคนให้การยอมรับและชื่นชมโดยไม่รู้สึกหรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์

ขั้นที่ 2 I = Influence คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มากำหนด ยุทธศาสตร์ที่ทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วม

ขั้นที่ 3 C = Control คือ การนำวิธีการสำคัญมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการอย่าง ลະเอียด

และได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาการ ท้องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า

รูปแบบที่ 1 รัฐบาลเป็นผู้วางนโยบายและวางโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วย ตนเอง ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำโครงการท่องเที่ยว แต่ประชาชน จะถูกชักชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนิน โครงการท่องเที่ยว

รูปแบบที่ 2 รัฐบาลและตัวแทนองค์กรท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โครงการท่องเที่ยวมาจากนโยบายของรัฐบาลแต่องค์กรท้องถิ่น สามารถเข้าร่วมต่อรองและเจรจาผลประโยชน์ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนให้มากที่สุด

รูปแบบที่ 3 ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการควบคุมและวางแผนพัฒนาการใช้ทรัพยากร ท่องเที่ยวด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พึ่งตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่อาศัยความคิดริเริ่ม และชักจูงบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล รูปแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ในการมีส่วนร่วมอย่าง สมบูรณ์ซึ่งชุมชนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมและประสิทธิภาพสูง

2.3.5 กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 21-23) ได้เสนอแนะกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชนในท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1) แนวความคิด

การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญ ได้รับการเน้นให้มีใน กระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่ ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในองค์กรรวมของระบบ

ประชาชนในชุมชนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวอย่างมาก เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่น สามารถเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับหน่วยงานของรัฐหรือ เอกชนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการท่องเที่ยวระดับต่าง ๆ ความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของสมาชิก ชุมชน ซึ่งมีความรัก ความหวงแหน พึ่งพิงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนแก่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวได้ ชุมชนจะต้อง พัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนเอง และระหว่างชุมชนกับ เอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนที่เชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐจะอยู่ในฐานะเป็น ผู้รับทราบนโยบายฯ แผนงานและแผนปฏิบัติการ ส่วนระหว่างชุมชนกับหน่วยงานเอกชนจะอยู่ใน

ฐานะเป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นโดยเอกชนหรือบริษัทท่องเที่ยว เช่น ร่วมพัฒนา จุดขายต่าง ๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย ภัตตาคาร การนำเสนอลูกค้าด้านนวัตกรรม ศิลปะ และประเพณีต่าง ๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่ต้องได้รับความร่วมมือและความเข้าใจจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรของรัฐ และเจ้าของหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลพื้นที่ รวมทั้งผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการอย่างเป็นธรรมกับประชาชนในพื้นที่

2) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

2.1) วัตถุประสงค์ของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในกระบวนการท่องเที่ยว พัฒนาให้เกิดความรัก ความหวงแหน ดูแล รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยว ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพิ่มพูนรายได้จากระบบเรียนรู้ เข้าใจ ปฏิบัติได้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และสามารถมีสัมพันธภาพเชิงธุรกิจในการท่องเที่ยว

2.2) เป้าหมายของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

- ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจในกระบวนการท่องเที่ยวให้มีส่วนรับรู้ในแผนระดับชาติ แผนระดับท้องถิ่น ระบบปฏิบัติการโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจปฏิบัติได้ในการจัดการ และดำเนินการเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

- ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีความรัก ความหวงแหน มีการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยว วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีส่วนร่วมในการประเมินผลและกำหนดนโยบาย

- ประชาชนในท้องถิ่นมีการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อให้เป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก ทั้งที่เป็นองค์กรของรัฐ เอกชน นิติบุคคล หรือเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3) แนวทางการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

3.1) ในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยพิจารณาที่ตั้ง กิจกรรม ความพร้อม และความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในรูปของการเป็นคณะกรรมการ การรับฝึคอชอบดำเนินการ การสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น

3.2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งองค์กรทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการขึ้นในชุมชน เช่น ชมรม สมาคม สหกรณ์

3.3) ให้องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรประชาชนอื่น ๆ

3.4) จัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายจังหวัด ภาค และชาติ

3.5) ให้องค์กรผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวระดับพื้นที่ เช่น กรมป่าไม้ กรมศิลปากร จังหวัด เอกชน และททท. เป็นกลไกที่สำคัญในการถ่ายทอดประสานงานประสาน การปฏิบัติกับผู้เกี่ยวข้องในระดับชุมชน ถ่ายโอนอำนาจการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวใน พื้นที่ที่ได้กำหนด โดยตกลงร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอน

3.6) กำหนดช่องทางการจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินการบริหาร การจัดการโครงการ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น จัดหางบประมาณ สหกรณ์ กองทุน หรือเงินกู้ที่มีเงื่อนไข ต่าง ๆ ที่เหมาะสมและจูงใจ เน้นการประสานงานกับแหล่งเงินทุนหรือสถาบันการเงินเอกชนเป็นหลัก

3.7) แนะนำและวางระบบให้ผู้ประกอบการนำเที่ยว ประสานงาน และร่วม ดำเนินการอย่างส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มากขึ้น

3.8) จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมใน กระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการนำความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้เพิ่มเติมอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

3.9) จัดฝึกอบรมการเก็บข้อมูล บริหารข้อมูล และใช้ประโยชน์ข้อมูลในการ พัฒนา การวางแผนและจัดโครงการ และกิจกรรมเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3.10) จัดให้มีระบบองค์กร กลไก เครื่องมือ และงบประมาณ ในการติดตาม ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535) (อ้างใน งามศรี พรหมชาติ, 2545 : 26-27) กล่าวว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบท จะมีความสัมพันธ์กับระดับการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลแก่ประชาชนในชนบท กล่าวคือ

1) หากประชาชนในชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทในระดับสูง หรือประชาชนมีความพร้อมมาก ระดับการช่วยเหลือของรัฐบาลที่ให้แก่ประชาชนกลุ่มนี้จะมีน้อยมาก

2) หากประชาชนในชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทในระดับปานกลาง คือ ความพร้อมในระดับปานกลาง ระดับการช่วยเหลือของรัฐบาลที่ให้แก่ประชาชนกลุ่มนี้จะมีมาก คือ

รัฐต้องส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาคลุกคลีกับประชาชนในชนบท มีการกระตุ้นเร่งเร้าและให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมทุกวิถีทางอย่างครบวงจร (Promotion)

วิจิตร ชาติศรี (2536) (อ้างใน นกัฒ วัฒนคุณ, 2545 : 19) ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว : กรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม และภูมิลำเนาเดิมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวมากนัก ผลด้านสังคม ประชาชนเห็นว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นของปัญหาหึงบริการ สถานเริงรมย์ และปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย น่าจะเป็นผลโดยตรงส่วนหนึ่งจากการพัฒนาการท่องเที่ยว การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีของประชาชนยังเป็นไปตามประเพณีที่มาแต่ดั้งเดิม โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญด้านกิจกรรมดังกล่าวอยู่

นเร เหล่าวิชาและคณะ (2539) (อ้างใน รามศน์ พรหชาติ, 2545 : 26-27) ได้วิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน “โครงการสุพรรณบุรี” โดยมีพื้นฐานว่า การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ นั้น จะต้องตั้งอยู่บนเงื่อนไข ดังต่อไปนี้คือ

- 1) ประชาชนจะต้องมีเวลาที่เข้าร่วมในกิจกรรม กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาที่จัดทำขึ้น จะต้องเป็นเวลาที่ประชาชนว่างจากกิจกรรมงานประจำหรือการประกอบอาชีพ มิเช่นนั้นแม้ว่าต้องการจะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากเพียงใดก็ตามอาจมีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้น้อย เนื่องจากมีภารกิจที่ต้องกระทำในช่วงนั้นๆ
- 2) โครงการพัฒนาต่างๆ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มิเช่นนั้นประชาชนก็ไม่มีโอกาสจะเข้าร่วมกิจกรรมได้
- 3) ประชาชนจะต้องมีความตั้งใจ และเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นในหมู่บ้าน

พจนา สงวนศรี (2541) (อ้างใน สุรางค์รัตน์ ชั่ววงศ์ญาติ, 2547 : 31) ได้ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า องค์การชาวบ้านและองค์การพัฒนาเอกชนในพื้นที่ได้เผยแพร่และพัฒนาได้มากมีการกระจายรายได้สู่ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในการจัดการอาหารที่พัก และผู้นำทาง รวมทั้งรายได้เข้ากองทุนหมู่บ้านจากการบริจาคของผู้เข้าร่วมโครงการ สื่อมวลชนให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ทุกครั้ง

อนันต์ สุรพัฒน์ (2541) (อ้างใน เบญจา จันทรา, 2545 : 34-35) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบเชิงพื้นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทมรดกทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ คือ เพศ อาชีพ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน และระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

2) ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทางพื้นที่ ในส่วนของความแตกต่างในเรื่องของระยะทาง

3) ในด้านอุปสรรค การศึกษาวิจัยนี้พบว่า กระบวนการในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากพอและยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

วิรัช มงคลพันธ์ (2542) (อ้างใน อรรถพ บุญจันทร์, 2544 : 19) ได้ทำการศึกษาความต้องการและความพร้อมของประชาชนท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความต้องการเป็นมรดกเทศก่นำเที่ยวธรรมชาติ แต่ประชาชนท้องถิ่นเหล่านั้นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และยังขาดความพร้อมด้านเงินทุน และทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้จากการศึกษายังพบอีกว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บริการด้านพาหนะรับส่งนักท่องเที่ยว ไม่ต้องการให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงไม่ต้องการจัดบริการขายอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นไม่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

กังสาด กุสิงหา (2542) (อ้างใน สุรางค์รัตน์ ช่วงวงศ์ญาติ, 2547 : 31) ได้ศึกษาการเสริมบทบาทของ อบต. ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อบต.บ้านเป็ด กับ อบต.หนองโคตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาทั้งหมดของ อบต. ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งก่อนและหลังกิจกรรมเข้าแทรกแซง ไม่มีความแตกต่าง ปัญหาที่สำคัญเป็นปัญหาด้านขาดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และอบต.ขาดความรู้มือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่วนผลของการศึกษาบทบาทของ อบต. ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตามบทบาทของอบต. ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ยังไม่พอใจ ผลกระทบที่เกิดจากการกิจกรรมแทรกแซง คือ สมาชิกอบต. มีความพยายามที่จะแสดงบทบาทของคนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น และประชาชนมีความพึงพอใจคือแหล่งท่องเที่ยวบึงหนองโคตรมากยิ่งขึ้น สมาชิก อบต. ได้ทราบแนวทางที่จะส่งเสริมบทบาทต่อการปฏิบัติงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม

สาทิศ สุขผ่องศรี (2543) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศิรวังคำบดท่าโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนศิรวังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและอุทยานแห่งชาติเขาหลวงซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยว

ทางธรรมชาติ โดยชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวงเป็นผู้ปฏิบัติในการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนภายใต้กำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ในปัจจุบันมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ศึกษา ธรรมชาติบนยอดเขาหลวง และศึกษาวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง

ประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาดลาคริมน้ำคอนหวาย จังหวัดนครปฐม ปัญหาที่พบ คือ ด้านการบริการการท่องเที่ยว เกิดผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ ปัญหาด้านงบประมาณ และรวมถึงการขาดการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ

ปิยพร ทาวีกุล (2544) (อ้างใน สุนันทา จันทวารา, 2545 : 23) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้านและขนาดของงานว่า ต้องการความช่วยเหลือมากหรือน้อย สำหรับรูปแบบที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น แบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาเส้นทาง, 2) การพัฒนาร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก, 3) การประชาสัมพันธ์ ควรมีการร่วมมือจากทางภาครัฐ เอกชน และชุมชน, 4) ด้านความปลอดภัย และ 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

พนิดดา สิงห์ครา (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์บ้านห้วยฮี ตำบลปูลึง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ คือการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะพักค้างแรมกับชุมชนเสมือนหนึ่งเป็นครอบครัวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเจ้าของบ้าน การเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนแห่งนี้จะดำเนินการท่องเที่ยวมากกว่า 4 ปี สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิก 200 - 600 บาท/เดือน ซึ่งเป็นที่พอใจของชุมชนเพราะทรัพยากร วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ถูกรักษาไว้ภายใต้การจัดการการท่องเที่ยว

มานิตย์ มณีธรรม (2544) (อ้างใน ทศนีย์ บัวระภา, 2549 : 42) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านชาวเขาตามโครงการเงินกู้ OCEF : กรณีศึกษาบ้านจะคือ ตำบลห้วยภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ชุมชนมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี มีความคาดหวังต่อรายได้ที่จะเข้ามาในชุมชนเป็นอย่างมากและต่อเนื่อง ชาวบ้านสามารถร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดทุนทางสังคม ซึ่งเป็นมีจุดเด่นด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถสร้างเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียงมาเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี และมีการแบ่งปันผลประโยชน์รายได้อย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม กล่าวได้ว่าชุมชนมีความพร้อมสูงมากในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

สุริพร พงษ์พานิช (2544) ได้เสนอบทบาทของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มาจากการร่วมใช้และร่วมรับประโยชน์ที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น แต่องค์ประกอบสำคัญจะต้องประกอบด้วย 5 ประการ คือ 1) ชุมชนต้องร่วมกันวางแผน ร่วมคิดวางแผน เพื่อจัดเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน, 2) ร่วมปฏิบัติตามแผน, 3) ร่วมกันใช้ประโยชน์, 4) ร่วมกันติดตามประเมินผล เพื่อหาทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป, 5) ร่วมกันบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป

— ขาใจ ศรีวิโรจน์ (2545) (อ้างใน ทศนีย์ บัวระภา, 2549 : 45) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องระบบมาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งดำเนิน โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยแบบโฮมสเตย์ ผลการศึกษาพบว่า ตำบลปลายโพงพาง มีจุดเด่นหลายประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ความสามารถของผู้นำที่สามารถบริหารจัดการได้เป็นแบบมาตรฐาน มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์เป็นหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย มีการติดตามประเมินผล และการได้รับการสนับสนุนอย่างดีมากจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรต่าง ๆ นอกชุมชน

— ไกรสิทธิ์ สิทธิโชค และคณะ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอ ระยะเวลา 2 ผลการวิจัยพบว่า นอกจากชุมชนค้นพบรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมแล้ว ยังมีรูปแบบการบริหารจัดการ การจัดสรรรายได้ และการกระจายรายได้ อย่างเป็นธรรม มีแผนปฏิทินการท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามรูปแบบที่ชุมชนกำหนดเพื่อนำเสนอความเป็นชาติพันธุ์และเป็นจุดเด่นด้านเอกลักษณ์

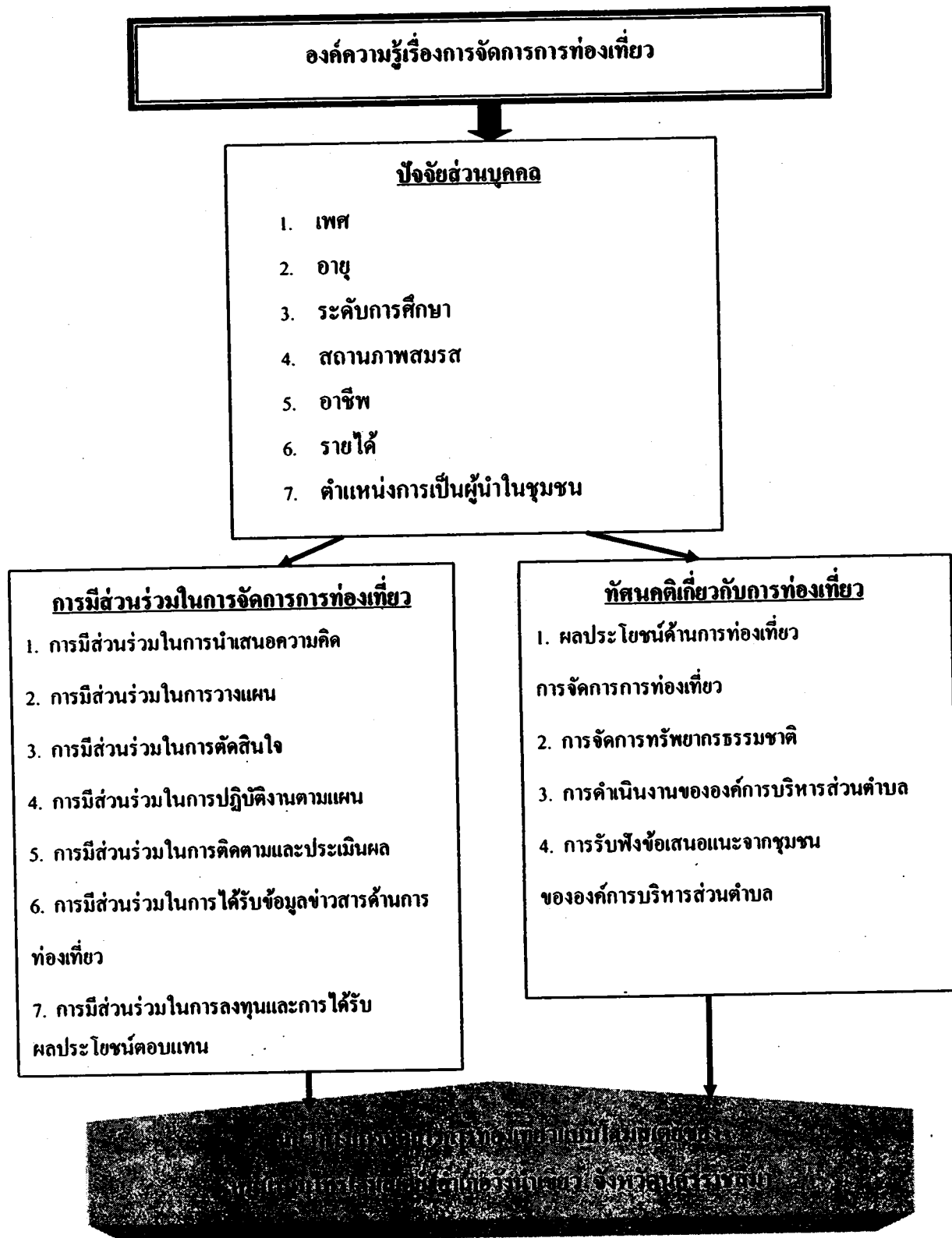
— คารุณี บุญธรรม (2547 : 34) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมโดยชุมชนชาวม้งบ้านน้ำเค จังหวัดพะเยา การศึกษาพบว่า ชุมชนม้งบ้านน้ำเค มีศักยภาพในการบริหารจัดการ เนื่องจาก คณะกรรมการมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามแผนดำเนินงานเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนในพื้นที่ มีการระดมความคิดในการจัดการแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ และแผนการประชาสัมพันธ์ ที่สำคัญคือมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการในการจัดการท่องเที่ยวและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำรงชีวิต สิ่งสำคัญ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้กลุ่มคนในสังคมทุกกลุ่มได้แสดงความคิดและทำกิจกรรมตั้งแต่กลุ่มอาวุโส กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้านและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนต่อไป

จิรภรณ์ นารอง (2549 : 81) จากการศึกษาพบว่าชุมชนมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีทัศนคติการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด คือ ประชาชนในท้องถิ่น เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแล ซึ่ง การที่ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่นนั้นจะทำให้ชุมชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากขึ้นเช่นกัน

จากการศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้น เกิดจากปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยส่วนบุคคลและการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน การที่ชุมชนในท้องถิ่นมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการท่องเที่ยวก็เป็นแรงผลักดันทางบวกที่จะทำให้องค์กรในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวได้มากขึ้น ขณะเดียวกันการได้รับความร่วมมือจากองค์กรของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นก็มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเช่นกัน ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการกำหนดแนวทางให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 : กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ศศ.อารีย์ นัยพินิจ, ศศ.ดร.ฐิรชญา มณีเนตร

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อทราบผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

3.1 แหล่งข้อมูลเบื้องต้น

3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ จากการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์ และการใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา ซึ่งมีข้อมูลที่ประกอบด้วย

1. ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพรายได้ ตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน

2. ข้อมูลด้านความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การลงทุนและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทน การปฏิบัติงานตามแผน การติดตามและประเมินผล และการได้รับข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยว

3. ข้อมูลในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ได้แก่ ผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการรับฟังข้อเสนอแนะจากชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิศึกษาจากเอกสาร วารสาร จุลสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักบริหารการทะเบียนที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานบริการข้อมูลนักท่องเที่ยวบ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ประชากร ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือ ผู้แทนครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้ในท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อทราบผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ทางคณะผู้วิจัยได้ออกแบบและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อใช้ในการวิจัยภาคสนาม ดังนี้

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมินั้น เป็นการที่ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถามที่จัดสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย ลักษณะของคำถามที่เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยมีการกำหนดเกณฑ์เลือกตอบจำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน (สุนันทา จันทวาร, 2545) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทน
5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน
6. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
7. การมีส่วนร่วมในการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว

โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การเลือกคำตอบจำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คือ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมมาก ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย และระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การแปลผลค่าตามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า การมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า การมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า การมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า การมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า การมีส่วนร่วมที่ต่ำสุด

ส่วนที่ 3 ทศณคคคของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ต้องตอบตามความคิดเห็นของตน ซึ่งมี การกำหนดเกณฑ์การเลือกตอบ จำนวน 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ดังนี้

การแปลผลค่าตามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า เห็นด้วยที่ต่ำสุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของ ชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ โดยการ Pre-test 5 ชุด กับชุมชนการจัดการ การท่องเที่ยวพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.9375 จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนจะนำ แบบสัมภาษณ์ออกไปใช้จริง เพื่อให้มีความเหมาะสมในการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือ ราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ประชากรในท้องถิ่นและดำเนินการสัมภาษณ์ต่อ หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทั้งสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล ประมาณ 3 เดือน ตามจำนวนแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้จำนวน 179 ชุด แต่เก็บรวบรวมข้อมูลได้จริง จำนวนทั้งสิ้น 155 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86 ทั้งนี้เนื่องจากมีประชากรบางส่วนที่ไปทำงานต่างจังหวัด และสภาพพื้นที่บางครัวเรือนอยู่ในป่าห่างไกลและสภาพการเดินทางไม่สะดวกในการเข้าถึง เพื่อสัมภาษณ์ จึงไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนด

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลใช้แบบสามเส้า (Methodological Triangulation) และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในภาคสนาม ใช้วิธี Investigator Triangulation โดยการนำข้อมูลกลับไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงความเป็นจริง (สุภางค์ จันทวานิชย์, 2549 : 129-130) โดยตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้นเพียงพอหรือยัง ข้อมูลนั้นตอบปัญหาของการวิจัยหรือไม่ ถ้าได้ข้อมูลไม่ตรงกันผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบอีกครั้งว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ดังนี้

3.4.1 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ ได้แก่ 1) แหล่งเวลา โดยตรวจสอบว่าถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ 2) แหล่งสถานที่ โดยตรวจสอบว่าถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ 3) แหล่งบุคคล โดยตรวจสอบว่า ถ้าบุคคลให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

3.4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร

3.4.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิม จะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

3.4.4 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยสำหรับวิธีการตรวจสอบในข้อนี้อาจจะนำไปใช้ได้เป็นบางกรณี

สรุปได้ว่าข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดจะนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ในแต่ละชุด จากนั้นจะทำการถ่ายรหัสลงแบบสอบถาม (Decoding) ลงกระดาษกรอกรหัส (Coding Sheet) และถ่ายข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for The Social Sciences : SPSS) ช่วยในการคำนวณประมวลผลข้อมูลโดยการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

3.5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และกำหนดเกณฑ์สำหรับการตอบในการเลือกตอบตามความเป็นจริง

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) การกระจายร้อยละ (Percentage Distribution)

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน (สุนันทา จันทวารา, 2545) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทน
5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน
6. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
7. การมีส่วนร่วมในการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 ทศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ต้องตอบตามความคิดเห็นของตน ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การเลือกตอบ จำนวน 5 ระดับ ตามมาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ดังนี้

การแปลผลคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า เห็นด้วยที่สุด

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด มีการแจกแจงความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for The Social Sciences หรือ SPSS) คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

4.3 ทักษะของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ตำแหน่งการเป็นผู้นำของชุมชน ผลการศึกษาอธิบายตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 : ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	88	56.8
หญิง	67	43.2
รวม	155	100.0
2. อายุ		
21 - 30 ปี	22	14.2
31 - 40 ปี	28	18.1
41 - 50 ปี	37	23.9
51 - 60 ปี	34	21.9
มากกว่า 60 ปี	34	21.9
รวม	155	100.0

ตารางที่ 4.1 : ปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	123	79.4
มัธยมศึกษา	28	18.1
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	4	2.6
ปริญญาตรี	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	155	100.0
4. สถานภาพสมรส		
โสด	9	5.8
สมรส	145	93.5
หย่าร้าง	1	.6
อื่นๆ	-	-
รวม	155	100.0
5. อาชีพ		
ทำนา	2	1.3
ทำไร่/ ปอ/ มันสำปะหลัง	102	65.8
ค้าขาย	11	7.1
รับจ้าง	40	25.8
รับราชการ	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	155	100.0
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 3,000 บาท	2	1.3
3,000 - 6,000 บาท	86	55.5
6,001 - 9,000 บาท	43	27.7
9,001 - 12,000 บาท	12	7.7
มากกว่า 12,000 บาท	12	7.7
รวม	155	100.0

ตารางที่ 4.1 : ปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
7. ตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน		
ไม่มีตำแหน่ง	102	65.8
กำนัน	-	-
ผู้ใหญ่บ้าน	1	0.6
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	1.3
สมาชิก อบต.	1	0.6
อื่น ๆ	49	31.6
รวม	155	100.0

จากตารางที่ 4.1 ในการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. เพศ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 ที่เหลือจำนวน 67 คน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.2

2. อายุ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 รองลงมาคืออายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2

3. ระดับการศึกษา ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 79.4 รองลงมาคือระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาในระดับ ปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

4. สถานภาพสมรส ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เกือบทั้งหมด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 93.5 เป็นผู้ที่มีสมรสแล้ว และประชาชนที่เหลือ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 เป็นโสด และสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .6

5. อาชีพ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำไร่/ปอ/มันสำปะหลัง จำนวน 1.2 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 รองลงมาอาชีพรับจ้าง จำนวน 40 คน

คิดเป็นร้อยละ 25.8 อาชีพค้าขาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และน้อยที่สุดอาชีพทำนา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

6. รายได้ต่อเดือน ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,000 – 6,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมามีรายได้อยู่ระหว่าง 6,001 – 9,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 รายได้อยู่ระหว่าง 9,001 – 12,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 รายได้มากกว่า 12,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

7. ตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 รองลงมาเป็นตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตำแหน่งที่น้อยที่สุดมี 2 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 และมีตำแหน่งสมาชิก อบต. จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 4.2 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น								
	ร้อยละ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด				
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด									
1. การเสนอความคิดเห็นร่วมกับ ชุมชน หรือ อบต. เพื่อหาวิธีการ จัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	43.9	38.1	14.8	3.2	-	4.22	0.81	มากที่สุด	
2. การร่วมลงมติหรือลงความเห็นที่ จะช่วยกันจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้าน บุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	41.3	49.0	9.0	0.6	-	4.30	0.66	มากที่สุด	
3. การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ในการพัฒนาบุคลากรทางการ ท่องเที่ยวร่วมกับสถาบันการศึกษาใน ด้านการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้าน บุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	41.9	43.9	14.2	-	-	4.27	0.69	มากที่สุด	
4. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการลงทุนการได้รับ ผลประโยชน์จากการจัดการ การท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	38.1	54.2	4.5	3.2	-	4.27	0.69	มากที่สุด	
	รวม						4.27	0.69	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							
	ร้อยละ					T	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน								
1. การให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีการประชุมในหมู่บ้าน	34.2	49.7	14.2	1.9	-	4.16	0.73	มาก
2. การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่ของทางผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	36.8	49.0	14.2	-	-	4.22	0.67	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	35.5	47.7	15.5	0.6	0.6	4.16	0.75	มาก
4. การได้ประชุมวางแผนจัดสถานที่บริเวณหมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เช่น การวางแผนจัดร้านค้า วางแผนจัดสถานที่จอดรถ วางแผนจัดระเบียบสิ่งปลูกสร้างต่างๆ หรือวางแผนการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ	47.1	32.9	16.8	3.2	-	4.23	0.84	มากที่สุด
5. การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ในพื้นที่หมู่บ้านบุทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	43.2	40.0	9.7	7.1	-	4.19	0.88	มาก
รวม						4.19	0.75	มาก

ตารางที่ 4.2 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							
	ร้อยละ					x̄	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด			
2. การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่างๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริการเช่าหมวก หรือบริการอื่นๆ	33.5	45.8	16.1	3.9	-	4.30	2.68	มากที่สุด
3. การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่างๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ตามงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น การจำหน่ายสินค้า OTOP การประกวดแผนโบราณ (ผ้าทำ) หรืออื่นๆ	35.5	34.2	29.7	.6	-	4.04	0.82	มาก
4. การเข้าร่วมกิจกรรมงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	40.0	44.5	15.5	-	-	4.24	0.70	มากที่สุด
5. ชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว	40.0	49.7	9.7	-	-	4.30	0.63	มากที่สุด
รวม						4.24	0.80	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							
	ร้อยละ					x̄	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด			
5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม								
แผน								
1. การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง	35.5	41.3	23.2	-	-	4.12	0.75	มาก
2. การเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	28.4	29.0	25.8	16.8	-	3.69	1.06	มาก
3. การร่วมรณรงค์ หรือ ประชาสัมพันธ์ ออกกล่าวให้ นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จัก ระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรใน แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่	27.7	45.2	26.5	0.6	-	4.00	0.75	มาก
4. การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษา ความสะอาด ความสวยงาม และ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน	41.9	34.2	23.9	-	-	4.18	0.79	มาก
รวม						4.06	0.77	มาก

ตารางที่ 4.2 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							
	ร้อยละ					x̄	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด			
6. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล								
1. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอ วังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	36.8	36.8	26.5	-	-	4.10	0.79	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลความร่วมมือกิจกรรม สนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน	27.7	32.9	34.8	3.9	-	3.86	0.89	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซมและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใน ชุมชน	24.5	34.8	32.9	6.5	1.3	3.74	0.94	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้ นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จัก ระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรใน แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่เนิ่นๆ	27.7	39.4	32.3	0.6	-	3.94	0.79	มาก
5. การร่วมติดตามหรือประสานงาน ให้ส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ เร่งดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวตาม แผนงานต่อไป	26.5	42.6	25.5	5.8	-	3.89	0.86	มาก
	รวม					3.89	0.86	มาก

ตารางที่ 4.2 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							
	ร้อยละ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด			
7. การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว								
1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ ป้ายโฆษณา เป็นต้น	28.4	43.2	26.5	1.3	-	4.18	2.53	มาก
2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการการท่องเที่ยวจากทางราชการ	29.7	49.0	19.4	1.3	0.6	4.05	0.77	มาก
3. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนของท่านจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ ป้ายโฆษณา เป็นต้น	35.5	40.0	21.9	2.6	-	4.08	0.82	มาก
รวม						4.08	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.2 ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สามารถอธิบายได้ดังนี้

4.2.1 การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็น จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนการมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อคิดเห็นมากที่สุด คือ การร่วมลงมติหรือลงความเห็นที่จะช่วยกันจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาดีขึ้น ($x = 4.30$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวร่วมกับ

สถาบันการศึกษาในด้านการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.27$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนการรับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.27$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ การเสนอความคิดเห็นร่วมกับชุมชน หรือ อบต. เพื่อหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.22$)

4.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ การได้ประชุมการวางแผนจัดสถานที่บริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เช่น การวางแผนจัดร้านค้า วางแผนจัดสถานที่จอดรถ วางแผนจัดระเบียบสิ่งปลูกสร้างต่างๆ หรือวางแผนการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา คือ การให้ข้อมูลที่เป็นแก่นแก่น้ำที่ของทางผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.22$) การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ในพื้นที่หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.19$) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.16$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ การให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีการประชุมในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.16$)

4.2.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำแผน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.18$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.11$)

4.2.4 การเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน จากการศึกษาพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมา คือ การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่างๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริการเช่าหมวก หรือบริการอื่นๆ ($\bar{x} = 4.30$) การเข้าร่วมกิจกรรมงานเทศกาลประเพณีภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.24$) สถาบันศึกษาในท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอ

วังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.16$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่างๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ตามงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น การจำหน่ายสินค้า OTOP การวางแผนโบราณ (ผ้าเท้า) หรืออื่นๆ ($\bar{x} = 4.04$)

4.2.5 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด ความสวยงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง ($\bar{x} = 4.12$) การร่วมรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่ยาวนาน ($\bar{x} = 4.00$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซมและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{x} = 3.69$)

4.2.6 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลความร่วมมือรณรงค์ประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่ยาวนาน ($\bar{x} = 3.94$) การร่วมติดตามหรือประสานงานให้ส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ เร่งดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวตามแผนงานต่อไป ($\bar{x} = 3.89$) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมกิจกรรมสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน ($\bar{x} = 3.86$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{x} = 3.74$)

4.2.7 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ ป้ายโฆษณา เป็นต้น ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนของท่านจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ ป้ายโฆษณา เป็นต้น ($\bar{x} = 4.08$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการการท่องเที่ยวจากทางราชการ ($\bar{x} = 4.05$)

4.3 ทศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 4.3 : ทศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							
	ร้อยละ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด			
ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว								
1. ผลประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนภายนอก ประชากรในพื้นที่จะได้รับผลประโยชน์น้อย	2.6	5.2	12.9	59.4	20.0	2.10	0.87	น้อย
2. การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน้าที่ของ อบต. เท่านั้น	0.6	5.8	18.7	56.1	18.7	2.13	0.80	น้อย
3. ประชากรในท้องถิ่น เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่จัดการเป็นแหล่งชมวิถีชีวิตและหน้าที่ในการดูแล	39.4	39.4	14.2	5.2	1.9	4.09	0.95	มาก
4. ประชากรในท้องถิ่น ไม่ควรคัดค้านได้แก่การจัดการการท่องเที่ยว ควรมอบให้อบต. เป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียว	11.0	12.3	34.8	27.7	14.2	2.78	1.16	ปานกลาง
5. อบต. ควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	47.1	40.6	9.0	2.6	0.6	4.30	0.79	มากที่สุด
	รวม					2.78	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 ในการศึกษาทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สามารถอธิบายได้ดังนี้

4.3.1 **ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว** จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ อบต. ควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมา คือ ประชาชนในท้องถิ่น เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่จัดการเป็นแหล่งจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแล ($\bar{x} = 4.09$) ประชาชนในท้องถิ่น ไม่ควรคัดค้านได้แก่การจัดการการท่องเที่ยว ควรมอบให้ อบต. เป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียว ($\bar{x} = 2.78$) การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน้าที่ของ อบต. เท่านั้น ($\bar{x} = 2.13$) และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ ผลประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนภายนอก ประชากรในพื้นที่จะได้รับผลประโยชน์น้อย ($\bar{x} = 2.10$)

4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

4.4.1 การจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนในปัจจุบัน

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนในปัจจุบันพบว่า ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านในลักษณะเป็นกิจการส่วนตัว กระจุกกระจาย ยังไม่มีการวางแผนจัดการให้เป็นระบบระเบียบ รองลงมา คือ การวางแผนการใช้ประโยชน์และการแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยว ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ การจัดการเพื่อดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

4.4.2 ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ การเข้าร่วมบูรณะซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนยังมีส่วนร่วมน้อย รองลงมา คือ การร่วมรณรงค์ หรือประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

4.4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น ชุมชนแสดงความคิดเห็นดังนี้ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สาธารณูปโภค ในส่วนของน้ำประปาไหลไม่สะดวก และมีสีขุ่นไม่สะอาด ไฟฟ้าดับบ่อย ยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร สภาพถนนไม่ดีทำให้การคมนาคมและการเดินทางของนักท่องเที่ยวไม่สะดวก รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวที่มาพักจะนำวัฒนธรรมเมืองเข้ามาด้วย เช่น การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม และมีการส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้าน ปัญหาต่อมา คือ อบต. ยังมีส่วนร่วมในการจัดการโสมสเคย์และการให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มโสมสเคย์ค่อนข้างน้อย กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวยังมีน้อย และปัญหาสุดท้าย คือ ยังไม่มีการเพิ่มอาชีพเสริมให้แก่ชุมชน เพื่อจัดทำสินค้าของชุมชนและเป็นการเพิ่มรายได้แก่ชุมชน

4.4.4 แนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น พบว่า การเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่ต้องการมากที่สุด คือ ควรมีงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการในการปรับปรุงสาธารณูปโภคเกี่ยวกับ ถนนหนทาง ระบบประปา และระบบไฟฟ้า ให้ดีขึ้น รองลงมา ได้แก่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น ปรับปรุงแก้ไข และฟื้นฟูต้นน้ำ ป่าไม้ รวมถึงการเกษตร เช่น การปลูกพืชผักผลไม้ ดอกไม้ ภายในชุมชนมากขึ้น ข้อเสนอแนะต่อมา คือ สนับสนุนทุนในการฝึกอบรมครูงานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวแก่สมาชิก ควรมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์หมู่บ้านโสมสเคย์ให้ชัดเจน รวมถึงด้านการท่องเที่ยวในสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น และข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ ควรมีการปรับปรุงสถานที่ทำการกลุ่มโสมสเคย์ให้ กว้างขวาง มีทัศนียภาพที่สวยงาม เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกภายในกลุ่ม

4.4.5 ชุมชนต้องการเห็นและต้องการให้เกิดขึ้นกับการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

4.4.5.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนพบว่าต้องการมากที่สุด คือ ให้มีอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวมีสภาพสมบูรณ์ รองลงมา ได้แก่ ในการติดตามประเมินผลการเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซมและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วม สุดท้ายต้องการให้มีการพัฒนาและหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ

4.4.5.2 ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนพบว่าที่ต้องการมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะ ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนทุกคนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น รองลงมา คือ ต้องการให้มีการศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงวางแผนเพื่อพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชน สุดท้ายต้องการให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยส่งเสริมด้านงบประมาณ เพื่อพัฒนาด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

4.4.5.3 ด้านเทศกาล และประเพณีวัฒนธรรม

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนพบว่า ต้องการให้เกิดมากที่สุดคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อปรับปรุงพัฒนางานเทศกาลต่าง ๆ ให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และการดำเนินชีวิตของชุมชน รองลงมา คือ ต้องการให้มีการรื้อฟื้นประเพณีดั้งเดิมเพื่อนำมาใช้เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

4.4.5.4 อื่น ๆ

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ พบว่าผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับนักธุรกิจภายนอก ชุมชนในพื้นที่จะได้รับผลประโยชน์น้อย จึงต้องการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน โดยการส่งเสริมการลงทุนควรได้รับการสนับสนุนในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนยังขาดผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การส่งเสริมอาชีพจึงควรประสานให้หน่วยงานราชการและสถานศึกษาในท้องถิ่น ได้เข้าร่วมส่งเสริมและร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนด้วย

4.4.6 การดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยวพบว่า ปัญหาที่ต้องการให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินการมากที่สุด คือ ในส่วนของการพัฒนาสาธารณูปโภคภายในชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา รองลงมา คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาที่น้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

4.4.7 การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ วางแผน การจัดองค์การ ท่องเที่ยวแก่ชุมชนของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โสมสเคย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการ วางแผน การจัดองค์การ ท่องเที่ยวแก่ชุมชนของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการท่องเที่ยว พบว่า ปัญหาที่มากที่สุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยตรงจากทางราชการ

ค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับ การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รองลงมา คือ การให้ข้อมูลข่าวสารจากผู้รับผิดชอบภายในชุมชน และสุดท้าย คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างคนในชุมชน

4.4.8 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของท้องถิ่น พบว่า การเสนอแนะอื่น ๆ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ควรมีการควบคุมการนำสินค้าจากชุมชนอื่น ๆ เข้ามาขาย รองลงมา คือ ควรมีการแนะนำนักท่องเที่ยวที่จะมาพักให้เข้าใจถึงลักษณะการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ รวมถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชนที่จัดโฮมสเตย์ และมีข้อกำหนด หรือระเบียบที่ห้ามนักท่องเที่ยวทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม หรือขัดกับขนบธรรมเนียมของชุมชน เช่น การแต่งกาย หรือ การส่งเสียงดัง เป็นต้น และข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ ควรมีการร่วมมือกันของชุมชนที่จะดูแลอนุรักษ์ ดิน น้ำ และป่าไม้ในชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำแผน/โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ของการศึกษาวิจัย ได้แก่ หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ศึกษา หัวหน้าครัวเรือน หรือ ผู้แทนครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for The Social Sciences หรือ SPSS) คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ตำแหน่งการเป็นผู้นำของชุมชน

1. เพศ ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 88
2. อายุ ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.9
3. ระดับการศึกษา ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 79.4
4. สถานภาพสมรส ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ เกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 93.5
5. อาชีพ ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.8
6. รายได้ต่อเดือน ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้ 3,000-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.5
7. ตำแหน่งการเป็นผู้นำของชุมชน ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในการเป็นผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 65.8

5.1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านนุโทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านนุโทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สามารถอธิบายได้ดังนี้

5.1.2.1 การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิด จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อคิดเห็นมากที่สุด คือ การร่วมลงมติหรือลงความเห็นที่จะช่วยกันในการจัดการท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวร่วมกับสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการท่องเที่ยว ส่วนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนการรับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว และการเสนอความคิดเห็นร่วมกับชุมชน หรือ องค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับมากที่สุด คือ การได้ประชุมการวางแผนจัดสถานที่บริเวณหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว รองลงมา คือ การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่ของทางผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการท่องเที่ยว และการให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีการประชุมในหมู่บ้าน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.2.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับมากที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำแผน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยว และระดับน้อยที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยว

5.1.2.4 การเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน จากการศึกษา พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับมากที่สุด คือ ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว ระดับน้อยที่สุด คือ การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ภายในบริเวณหมู่บ้าน สถานศึกษาในท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว

5.1.2.5 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด ความสวยงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว การร่วมรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้

นักท่องเที่ยวน หรือเพื่อนบ้านรู้จักกระมัตระวังในการอนุรักษ์สัตว์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิม และระดับน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

5.1.2.6 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดการท่องเที่ยว รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลความร่วมมือระหว่างประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักกระมัตระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่ การร่วมติดตาม หรือประสานงานให้ส่วนราชการหรือองค์กรต่าง ๆ เร่งดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวตามแผนงานต่อไป การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมกิจกรรมสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว ระดับน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซมและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

5.1.2.7 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวภายนอกชุมชนจากสื่อต่าง ๆ รองลงมา คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน ระดับน้อยที่สุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยตรงจากทางราชการ

5.1.3 ผลของทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษา พบว่า ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น รองลงมา คือ ประชาชนในท้องถิ่น เป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่จัดการเป็นแหล่งจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแล ประชาชนในท้องถิ่น ไม่ควรคัดค้านได้แย้งการจัดการการท่องเที่ยว ควรมอบให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียว เพราะการจัดการท่องเที่ยวก็ถือเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล และระดับน้อยที่สุด คือ ผลประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนภายนอก ประชากรในพื้นที่จะได้รับผลประโยชน์น้อย

5.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

5.1.4.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น จากการศึกษา ความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น ชุมชน

แสดงความคิดเห็นดังนี้ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สาธารณูปโภค รองลงมา คือ การนำวัฒนธรรมเมืองเข้ามาสู่หมู่บ้านโฮมสเตย์ และระดับน้อยที่สุด คือ การให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มโฮมสเตย์ค่อนข้างน้อย รวมถึงยัง ไม่มีการเพิ่มอาชีพเสริมให้แก่ชุมชน เพื่อจัดทำสินค้าของชุมชนและเป็นการเพิ่มรายได้แก่ชุมชน

5.1.4.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น พบว่า การเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่ต้องการมากที่สุด คือ ควรมีงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการในการปรับปรุงสาธารณูปโภค รองลงมาคือ ควรมีการ สนับสนุนทุนในการฝึกอบรมครูงานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวแก่สมาชิก และควรมีการปรับปรุงพัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้สวยงามและชัดเจนมากขึ้น ข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ ควรมีการปรับปรุงสถานที่ทำการกลุ่มโฮมสเตย์ให้กว้างขวาง มีทัศนียภาพที่สวยงาม

5.1.4.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น พบว่า การเสนอแนะอื่น ๆ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ควรมีการควบคุมการนำสินค้าจากชุมชนอื่น ๆ เข้ามาขาย รองลงมา คือ ควรมีการแนะนำนักท่องเที่ยวที่จะมาพักให้เข้าใจถึงลักษณะการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และข้อเสนอแนะสุดท้าย คือ ควรมีการร่วมมือกันของชุมชนที่จะดูแลอนุรักษ์ ดิน น้ำ และป่าไม้ในชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของชุมชนอย่างยั่งยืน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยในด้าน เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ระดับการศึกษา ประชากร ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส เกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่สมรสแล้ว ตำแหน่งการเป็นผู้นำของชุมชน ประชากรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในการเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับจิราภรณ์ นารอง (2549) ได้ทำการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยในด้าน เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.3 ระดับการศึกษา ประชากร ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.7 สถานภาพสมรส เกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 94.4 และตำแหน่งการเป็นผู้นำของชุมชน ประชากรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในการเป็นผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 82

5.2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับมากที่สุด คือ การได้ประชุมการวางแผนจัดสถานที่บริเวณหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว รองลงมา คือ การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่ของทางผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยพร ทาวีกุล (2544) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา บ้านไหล่นหิน ตำบลไหล่นหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นจะมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้าน หรือขนาดของงานว่า มีความต้องการความช่วยเหลือมาก หรือน้อย สำหรับรูปแบบที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับมากที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำแผน/โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยว และระดับน้อยที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยว ผลการศึกษาสอดคล้องกับ นเร เหล่าวิชา และคณะ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน “โครงการสุพรรณบุรี” โดยมีพื้นฐานว่า การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ นั้น จะต้องตั้งอยู่บนเงื่อนไข คือ โครงการพัฒนาต่าง ๆ จะ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มิเช่นนั้นประชาชนก็จะ ไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ การเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านในลักษณะเป็นกิจการส่วนตัว รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่าง ๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ตามงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของการรวมกลุ่ม เช่น การจำหน่ายสินค้า OTOP, การนวดแผนโบราณ (ฝ่าเท้า) หรือ อื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนเร เหล่าวิชา และคณะ (2539) ได้วิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน “โครงการสุพรรณบุรี” โดยมีพื้นฐานว่า การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ นั้นต้องตั้งอยู่บนเงื่อนไข คือ

ประชาชนจะต้องมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นภายในหมู่บ้าน และ วิจิตร รัชศรี (2536) ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว : กรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการศึกษา พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีของประชาชนยังเป็นไปตามประเพณีที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม โดยประชาชนยังให้ความสำคัญด้านกิจกรรมประเพณีดังกล่าว พนิดา สิงห์ครา (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์บ้านห้วยฮี ตำบลปูลึง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์คือ การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะพักค้างแรมกับชุมชนเสมือนหนึ่งเป็นครอบครัวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเจ้าของบ้าน การเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนแห่งนี้จะดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวมากกว่า 4 ปี สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิก 200 - 600 บาท/เดือน ซึ่งเป็นที่พอใจของชุมชนเพราะทรัพยากร วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ถูกรักษาไว้ภายใต้การจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรม อนุรักษ์รักษาความสะอาด ความสวยงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง การร่วมรณรงค์ หรือประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่ยาวนาน และน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมบูรณะซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สอดคล้องกับชัยสิทธิ์ คำรงค์เจริญ (2550) ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาภูผายนต์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร การสร้างจิตสำนึกของการทำงานแบบมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการวางแผนแบบมีส่วนร่วม และการดำเนินตามแผนปฏิบัติการจะช่วยขับเคลื่อนให้งานด้านการท่องเที่ยวขับเคลื่อนและบรรลุตามเป้าหมายของการดำเนินงาน ชุมชนสามารถจัดการกิจกรรมการแสดงด้านวัฒนธรรมและการปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชนร่วมกันได้ ทุกคนมีความกระตือรือร้น อยากจะเรียนรู้ในการดำเนินการ ปรับปรุงข้อผิดพลาดร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่ แสดงออกถึงความรับผิดชอบ เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่สอดคล้องกับบริบทสภาพพื้นที่ของตนเอง การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุโตรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่ยาวนาน ๆ ระดับน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงานบูรณะซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สอดคล้องกับวีระชัย มงคลพันธ์ (2542) ศึกษาความต้องการและ

ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในด้านสถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และยังขาดความพร้อมในด้านเงินทุนและทรัพยากรที่จะใช้ในการประกอบการเพื่อบริการด้านการท่องเที่ยว การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายคิดประกาศ/ป้ายโฆษณา รองลงมา คือ ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนของท่านจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายคิดประกาศ/ป้ายโฆษณา และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการการท่องเที่ยวจากทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับ ไกรสิทธิ์ สิทธิโชคและคณะ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอ ระยะที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า นอกจากชุมชนค้นพบรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องและเหมาะสมแล้ว ยังมีรูปแบบการบริหารจัดการ การจัดสรรรายได้ และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม มีแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามรูปแบบที่ชุมชนกำหนดเพื่อนำเสนอความเป็นชาติพันธุ์และเป็นจุดเด่นด้านเอกลักษณ์

5.2.3 ทักษะของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า ทักษะของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับมากที่สุด คือ อบต. ควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น รองลงมา คือ ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่จัดการเป็นแหล่งจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น ไม่ควรคัดค้านได้แย้งการจัดการการท่องเที่ยว ควรมอบให้ อบต. เป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียว การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน้าที่ของ อบต. เท่านั้น และข้อที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ ผลประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนภายนอก ประชากรในพื้นที่จะได้รับผลประโยชน์น้อย สอดคล้องกับประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำคอนหวาย จังหวัดนครปฐม ปัญหาที่พบ คือ ด้านการบริการการท่องเที่ยว เกิดผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ปัญหาการจับเก็บผลประโยชน์ ปัญหาด้านงบประมาณ และรวมถึงการขาดการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ จากข้อมูลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ (ยาใจ ศรีวิโรจน์, 2545 : 31; อ้างอิงมาจากทัศนีย์ บัวระภา, 2549 : 45) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องระบบมาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัด

สมุทรสงคราม ซึ่งดำเนิน โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยแบบโฮมสเตย์ ผลการศึกษา พบว่า ตำบลปลายบาง โพงพางมีจุดเด่นหลายประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติความสามารถของผู้นำที่สามารถบริหารจัดการได้เป็นแบบมาตรฐาน มีการกระจาย ผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์เป็นหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย มีการติดตาม ประเมินผล และการได้รับการสนับสนุนอย่างดีมากจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรต่าง ๆ นอกชุมชน จิรภรณ์ นารอง (2549 : 81) จากการศึกษา พบว่า ชุมชนมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของ ท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีทัศนคติการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด คือ ประชาชนใน ท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการ ดูแล ซึ่งการที่ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่นนั้นจะทำให้ชุมชนมีโอกาสเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากขึ้นเช่นกัน

5.2.4 การวิเคราะห์ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านนุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิเคราะห์ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการ จัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านนุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านนุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในเรื่อง การนำเสนอความคิด และการเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน มากที่สุด สอดคล้อง กับ คารุณี บุญธรรม (2547 : 34) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมโดยชุมชนชาวม้ง บ้านน้ำเค จังหวัดพะเยา การศึกษา พบว่า ชุมชนม้ง บ้านน้ำเค-สานก้อย มีศักยภาพในการบริหาร จัดการ เนื่องจาก คณะกรรมการมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามแผนดำเนินงานเตรียมความพร้อม ให้กับชุมชนในพื้นที่ มีการระดมความคิดในการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แผนพัฒนา ผลิตภัณฑ์ และแผนการประชาสัมพันธ์ ที่สำคัญคือมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการในการจัดการ การท่องเที่ยวและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้มีความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีการ ดำรงชีวิต สิ่งสำคัญคือกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้กลุ่มคนในสังคมทุกกลุ่มได้แสดง ความคิดและทำกิจกรรมตั้งแต่กลุ่มอาวุโส กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้านและเยาวชน ได้มีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนต่อไป ในส่วนด้าน การลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทนสอดคล้องกับ (มานิตย์ มณีธรรม, 2544 : บทคัดย่อ ; อ้างอิงมาจาก ทศนีย์ บัวระภา, 2549 : 42) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้าน ชาวเขาตามโครงการเงินกู้ OCEF : กรณีศึกษาบ้านจะคือ ตำบลห้วยภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ชุมชนมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี มีความคาดหวังต่อ ราชได้ที่จะเข้ามาในชุมชนเป็นอย่างมากและต่อเนื่อง ชาวบ้านสามารถร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดการ

การท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดทุนทางสังคม ซึ่งมีจุดเด่นด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถสร้างเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียงมาเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี และมีการแบ่งปันผลประโยชน์รายได้อย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม กล่าวได้ว่าชุมชนมีความพร้อมสูงมากในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ต้องเพิ่มเติมในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน โดยการส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำเสนอให้ผู้แทนชุมชนได้เข้าร่วมประชุมกับท้องถิ่นทุกครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปในการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ร่วมกัน

2. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการในการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การเข้าร่วมประชุมของสมาชิกในการจัดทำแผนนั้น ไม่ต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นเมื่อมีการประชุมวางแผนการท่องเที่ยวของกลุ่ม ควรมีการประสานงานล่วงหน้า มีการบอกกล่าวผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้เข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง เพราะการจัดทำแผนจะได้มีคุณภาพ และทุก ๆ คนที่เข้าร่วมประชุมจะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ตามแนวคิดที่ว่า ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์

3. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนการมีเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการจัดการการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง เพราะ ฉะนั้นเวลาที่กลุ่มจะตัดสินใจดำเนิน โครงการใด ๆ ควรผ่านการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม และข้อเสนอต่าง ๆ ควรได้รับการตัดสินใจของสมาชิกด้วยเช่นกัน

4. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทนอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ยังคงต้องการการส่งเสริมการลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน โดยการส่งเสริมการลงทุนควรได้รับการสนับสนุนในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนยังขาดผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือที่เรียกกันว่า สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่นนั่นเอง การส่งเสริมอาชีพจึงควรประสานให้สถานศึกษาในท้องถิ่นได้เข้าร่วมส่งเสริมและร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนด้วย

5. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในส่วนของการพัฒนาสาธารณูปโภคภายในชุมชนไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากชุมชนต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เพราะฉะนั้นการปฏิบัติงานตามแผนนี้ควรมีการดำเนินงานในเชิงบูรณาการจากฝ่ายที่รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซมและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนควรได้รับการปรับปรุง เพราะการบูรณะซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ต้องมีหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ ฉะนั้นการติดตามประเมินผลควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านั้นได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลในผลงานของตนเองร่วมด้วย

7. จากการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ชุมชนยังได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยตรงจากทางราชการค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับที่ได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เพราะฉะนั้นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีการจัดส่งข้อมูลข่าวสาร เอกสาร วารสาร และควรมีการจัดส่งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ แก่ชุมชนให้มากขึ้นกว่านี้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในท้องถิ่นว่ามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวกับชุมชนอย่างไร จึงจะทำให้ชุมชนได้รับการสนับสนุนในด้านการจัดการการท่องเที่ยว พร้อมทั้ง อบต. จะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่มีต่อชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อสนเทศในการวางแผนเฟ้าระวังในเรื่องศีลธรรม และวัฒนธรรมของชุมชน เนื่องจากเมื่อมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว จะทำให้มีการสัญจรไปมาของคนต่างถิ่น ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมนั้นถือเป็นผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในท้องถิ่นชุมชนอื่นของภาคอีสานกับชุมชนนุไพรโฮมสเตย์ เพื่อนำมากำหนดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่เหมาะสมในภาคอีสานต่อไป

บรรณานุกรม

- กังสาด ภูสิงหา. (2542). การส่งเสริมบทบาทของอบต.ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษา
อบต.บ้านเป็ด กับบึงหนองโคตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยม
ทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ :
อัลซายักัด.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). รายงานสรุปแผนปฏิบัติการประจำปี 2550. กรุงเทพฯ.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2538). ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษม จันท์แก้ว. (2540). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : โครงการสห
วิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไกรสิทธิ์ สิทธิโชคและคณะ. (2547). โครงการวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรม คณะอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด (2-3 กรกฎาคม 2524) กรุงเทพมหานคร:
คณะอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด.
- จริญญา เจริญสุกใส. (2544). องค์การที่สนับสนุนการท่องเที่ยว. เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล
หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. นนทบุรี : สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิราภรณ์ นารอง. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา อุทยาน
ประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการศึกษา
ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2528). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทัศน์.
กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัชวาล เอื้อสุวรรณ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการ
ท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณี สวนรุกขชาติน้ำตกธารทอง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมและการพัฒนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชูเกียรติ สีสุวรรณ. (2534). **ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ.** (เอกสารประกอบการสอน).
เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คารุณี บุญธรรม. (2547). **การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมโดยชุมชนชาวม้ง บ้านน้ำเค
จังหวัดพะเยา.** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงาน
ภาคีไชค์จำกัด.
- ทวิทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษา
นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทัศนีย์ บัวระภา. (2549). **รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม
แบบยั่งยืนของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). **องค์การและการบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- นภัก วัฒนคุณ. (2545). **ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว :
กรณีเวียงท่าแกง ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบ
อิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นเร เหล่าวิชาและคณะ. (2539). **การศึกษารูปแบบการพัฒนาโครงการสุพรรณบุรี : พื้นที่การ
ปกครองท้องถิ่น.** รายงานการวิจัยสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** ศูนย์ศึกษานโยบาย
สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นำชัย ทนุผล. (2529). **วิธีเตรียมโครงการวิจัย.** เชียงใหม่ : สถาบันพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรแม่โจ้.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2542). **การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.** เชียงใหม่ : คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญญา จันทรา. (2545). **แนวทางการพัฒนาตลาดคอนฮวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน.** การค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประหยัด ตะคอนรัมย์. (2544). **แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำ
คอนฮวาย จังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2544). **การนำเสนองานที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ สวัสดิการสำนักงาน ก.พ..

- ปิยพร ทาวิกุล. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา บ้านไหล่หิน ตำบลบ้านไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปริศนา โกลละสุด. (2534). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบผู้เคยย้ายถิ่น และ ผู้ไม่เคยย้ายถิ่น. วิทยานิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตร์ มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พนิดดา สิงห์ครา. (2544). เรื่องศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ โฮมสเตย์บ้านห้วยฮี ตำบลปูลึง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- พิมานา บูรณินทุ. (2535). การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในกิจกรรมการศึกษาและการพัฒนาใน ชุมชนบ้านปวง ถึงอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภราเดช พັນวิเชียร. (2539). “พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน”. จุลสารการท่องเที่ยว ปีที่ 15, 12 เมษายน 2539.
- มนัส สุวรรณ, ศาสตราจารย์ คร. (2542). “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น”. อนุสาร อสท. 18 : 1 (มกราคม - มีนาคม) หน้า 48-49.
- มิศรา สามารถ. (2543). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ : รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย. มีนาคม 2543. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์.
- รามศรี พรหมชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาน้ำโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบ อิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่ง กาญจนวิโรจน์. (2541). “แผนการท่องเที่ยวปี 2542”. จุลสารการท่องเที่ยว. 17, 4 (ตุลาคม - ธันวาคม).
- วรรณมา ศิลปะอาษา. (2544). องค์การเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาและสนับสนุนการ ท่องเที่ยวหลัก. เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง ยั่งยืน. นนทบุรี : สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วันรักษ์ มิ่งมณีนาถิน. (2531). การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจิตรา ชัยศรี. (2536). “ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2535). การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : บทบาทขององค์กรท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิไล บุญบรียง. (2543). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีระชัย มงคลพันธ์. (2542). “ความต้องการและความพร้อมของประชาชนท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงศ์ อำเภอสี จังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2542). การทำงานแบบมีส่วนร่วม. เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสารสำเนา).
- สาทิศ สุขผ่องศรี. (2543). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอดานสะก จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรม กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุโขทัยธรรมธิดา, มหาวิทยาลัย. (2546). เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิดา.
- สุนันทา จันทวาร. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเคื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรางค์รัตน์ ช่วยวงศ์ญาติ. (2547). ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น : กรณีศึกษาหาดบางแสน 2 อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุริพร พงษ์พานิช. (2544). “การมีส่วนร่วมของประชาชน บทบาทใหม่ของประชาชนกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” Ecotourism Network Newsletter. ฉบับที่ 54 (มกราคม).

- อนันท์ สุรพัฒน์. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบเชิงพื้นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทมรดกทางวัฒนธรรม. หน้า 167-168.
- อโนทัย เพ็ชรคงชล. (2540). ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการเกษตรและป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อรรณพ บุญจันทร์. (2544). แนวทางการพัฒนาบ้านพักแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรวรรณ พันธุ์เนตร. (2541). การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน : กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญญา นิตินุณ. (2543). การมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรีของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงโดยโครงการพัฒนาป่าไม้ สวนป่าสิริกิติ์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อัญชลี รุ่งชัยยันต์. (2547). เทคนิควิธีการเสริมสร้างการวางแผนแบบมีส่วนร่วม. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวางแผนและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. วิชาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสารอัดสำเนา)
- อุดม บัวศรี และคณะ. (2539). รายงานการวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1980). *January Participation: Concept and Measure For Project Design. Implementation in Rural Development Mono Graph No 2. The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell University.*
- White, Alastair T. (1982). *The Community Participations: A discussion of the Agreement. United Nations Fund.*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว
หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

แบบสอบถามเลขที่ ( ) ( ) ( )
(สำหรับผู้วิจัย)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยคำตอบในแบบสอบถามไม่มีข้อใดผิดหรือถูก เพราะเป็นความคิดเห็นและการตัดสินใจที่ต่างกัน และหวังอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครบทุกข้อ

2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาอยู่อาศัย อาชีพ รายได้ และตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 3 ทศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 ปัญหาและการเสนอแนะแนวทางแก้ไขของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

3. คณะผู้วิจัยหวังในความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ชื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์.....อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
 ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงที่
 เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ
  1. ( ) ชาย
  2. ( ) หญิง
2. อายุ
  1. ( ) 21 - 30 ปี
  2. ( ) 31 - 40 ปี
  3. ( ) 41 - 50 ปี
  4. ( ) 51 - 60 ปี
  5. ( ) มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
  1. ( ) ประถมศึกษา
  2. ( ) มัธยมศึกษา
  3. ( ) ปวช./ปวส./อนุปริญญา
  4. ( ) ปริญญาตรี
  5. ( ) สูงกว่าปริญญาตรี
4. สถานภาพสมรส
  1. ( ) โสด
  2. ( ) สมรส
  3. ( ) หย่าร้าง
  4. ( ) อื่นๆ (ระบุ).....
5. ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน.....ปี
6. อาชีพ
  1. ( ) ทำนา
  2. ( ) ทำไร่/ปอ/มันสำปะหลัง
  3. ( ) ค้าขาย
  4. ( ) รับจ้าง
  5. ( ) รับราชการ
  6. ( ) อื่นๆ (ระบุ).....
7. รายได้ต่อเดือน
  1. ( ) ต่ำกว่า 3,000 บาท
  2. ( ) 3,000 - 6,000 บาท
  3. ( ) 6,001 - 9,000 บาท
  4. ( ) 9,001 - 12,000 บาท
  5. ( ) มากกว่า 12,000 บาท
8. ตำแหน่งการเป็นผู้นำของชุมชน
  1. ( ) ไม่มีตำแหน่ง
  2. ( ) กำนัน
  3. ( ) ผู้ใหญ่บ้าน
  4. ( ) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
  5. ( ) สมาชิก อบต.
  6. ( ) อื่นๆ (ระบุ) .....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของท่านมากที่สุด

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด					
1.1 การเสนอความคิดเห็นร่วมกับชุมชน หรือ อบต. เพื่อหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
1.2 การร่วมลงมติหรือลงความเห็นที่จะช่วยกัน จัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ดิจิทัล					
1.3 การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการ พัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวร่วมกับ สถาบันการศึกษาในด้านการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
1.4 การมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การลงทุนการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการ การท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน					
2.1 การให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีการประชุม ในหมู่บ้าน					
2.2 การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่ของทาง ผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้าน บุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
2.3 การมีส่วนร่วมการวางแผนการดำเนินการ ท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทร โฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2.4 การได้ประชุมการวางแผนจัดสถานที่บริเวณ หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เช่น การวางแผนจัดร้านค้า จัดสถานที่จอดรถ จัดระเบียบสิ่งปลูกสร้างต่างๆ หรือการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ					
2.5 การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ในพื้นที่หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
3.1 การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนด/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
3.2 การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
4. การเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและการรับผลประโยชน์ตอบแทน					
4.1 สถานศึกษาในท้องถิ่น ได้รับประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
4.2 การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการต่างๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริการเช่าหมวก หรือบริการอื่นๆ					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.3. การลงทุนประกอบกิจการร้านค้าและบริการ ต่างๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ตามงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น การจำหน่าย สินค้า OTOP การนวดแผนโบราณ (ฝ่าเท้า) หรือ อื่นๆ					
4.4. การเข้าร่วมกิจกรรมงานเทศกาลประเพณี ต่างๆ ภายในบริเวณหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
4.5. ชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์จากการ มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนใน แหล่งท่องเที่ยว					
5. การมีส่วนร่วมในกาปฏิบัติงานตามแผน					
5.1. การมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุน และส่งเสริม การท่องเที่ยว เช่น การแสดง การละเล่นพื้นเมือง					
5.2. การเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซม และก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใน ชุมชน					
5.3. การร่วมรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์บอกกล่าว ให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักระมัดระวังใน การอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้ สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่ได้นาน					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5.4 การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด ความสวยงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน					
6. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
6.1. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา					
6.2 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมกิจกรรมสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การแสดง และการละเล่น การละเล่นพื้นบ้าน					
6.3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การเข้าร่วมบูรณะ ซ่อมแซม และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
6.4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้นักท่องเที่ยว หรือเพื่อนบ้านรู้จักระมัดระวังในการอนุรักษ์ทรัพยากร ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวคงสภาพเดิมอยู่เรื่อยๆ					
6.5. การร่วมติดตามหรือประสานงานให้ส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ เร่งดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามแผนงานต่อไป					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
7. การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว					
7.1 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ป้ายโฆษณา เป็นต้น					
7.2 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการท่องเที่ยวจากทางราชการ					
7.3 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนของท่านจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายติดประกาศ/ป้ายโฆษณา เป็นต้น					

ส่วนที่ 3 ทศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย มากที่สุด 5	เห็นด้วย มาก 4	เห็นด้วย ปานกลาง 3	เห็นด้วย น้อย 2	เห็นด้วย น้อยที่สุด 1
ทศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว					
1. ผลประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับคนภายนอก ประชากรในพื้นที่จะได้รับประโยชน์น้อย					
2. การจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน้าที่ของ อบต. เท่านั้น					
3. ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติที่จัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีสิทธิและหน้าที่ในการดูแล					
4. ประชาชนในท้องถิ่น ไม่ควรคัดค้านได้แย้งการจัดการการท่องเที่ยว ควรมอบให้อบต. เป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียว					
5. อบต. ควรรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น					

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของ
ท้องถิ่นหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อความที่เป็นความคิดเห็นของท่านในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ท่านเห็นว่าการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2) ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด
นครราชสีมา อะไรบ้าง

.....
.....
.....

3) ท่านคิดว่าการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหา
อุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่ หากมี ปัญหาคืออะไร และเกิดจากสิ่งใด

.....
.....
.....

4) ท่านคิดว่าอะไรคือแนวทางแก้ไขปัญหาใน ข้อ 3

.....
.....
.....

5) ท่านต้องการเห็นสิ่งใดที่เกิดขึ้นบ้างกับการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา

5.1 แหล่งท่องเที่ยว

.....
.....
.....

5.2 กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

5.3 เทศกาลและประเพณีวัฒนธรรม

.....

.....

.....

5.4 อื่น ๆ

.....

.....

.....

6) ท่านต้องการให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการอะไรบ้าง เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

7) หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ การวางแผน และการจัดองค์การท่องเที่ยวอะไรบ้างแก่ท่าน

.....

.....

.....

8) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
บริบทชุมชน

บริบทชุมชน

บ้านบุไทร หมู่ที่ 4 ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
ลักษณะทั่วไปของพื้นที่

ประวัติของหมู่บ้าน

อำเภอวังน้ำเขียว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวเมือง 79 กิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 5 ตำบล 82 หมู่บ้าน 1 เทศบาล ตำบลไทยสามัคคี แบ่งการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ในเขตเทศบาลบางส่วนของ นายจنگล สระเจริญ เป็นกำนัน ผู้ปกครองตำบล

บ้านบุไทร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 เดิมอยู่ในความปกครองอำเภอบักรังชัย ต่อมาเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2535 ประกาศจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว และเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ยกฐานะเป็นอำเภอวังน้ำเขียว ประชาชนดั้งเดิมอพยพมาจากอำเภอบักรังชัย ซึ่งเมื่อก่อนยังไม่มีทางรถยนต์เข้าสู่หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร โดยเฉพาะอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง ข้าวโพด มีฝายห้วยกระบอกเป็นแหล่งน้ำสาธารณะที่ราษฎรใช้อุปโภค บริโภคได้ตลอดทั้งปี และมีผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านถึงปัจจุบัน จำนวน 3 คน ดังนี้

1. นายรต ทองฉิมพลี ดำรงตำแหน่ง ปี พ.ศ. 2510 - 2539
2. นายสมบูรณ์ สิงกิ่ง ดำรงตำแหน่ง ปี พ.ศ. 2540 - 2544
3. นายน้อม ขวัญมา ดำรงตำแหน่ง ปี พ.ศ. 2544 - 2549
4. นายศิริชัย สอนตะคุ ดำรงตำแหน่ง ปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน

บุคคลกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านบุไทรเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2503 ในยุคบุกเบิกทรัพยากรมีมาก ในป่ามีต้นไม้ และมีสัตว์ที่เป็นอาหารและสมุนไพร ในน้ำมีปลาชุกชุม สิ่งทีคนกลุ่มแรก ๆ ต้องต่อสู้ คือ ไข้ป่าและสัตว์ป่าที่ดุร้าย เช่น เสือ และหมี เป็นต้น

กลุ่มนายทัน สิงขร เดิมเป็นชาวศรีสะเกษ ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านบุไทรเนื่องจากทางบ้านแห้งแล้ง จึงอพยพครอบครัวมารับจ้างทำพื้นที่นากับเสือประพันธ์ที่บ้านบะใหญ่ อยู่ที่นั่นประมาณ 2 - 3 ปี ก็มีเพื่อน ๆ ชวนมาหาที่ดินทำกินบริเวณบ้านบุตะโก อยู่ที่นั่นประมาณ 2 ปี นายสร้อย - นายทัน - นายคู - นายสำราญ - นายแก้ว จึงชวนกันมาจับจองที่ดินทำกินบริเวณบ้านห้วยกระบอกหรือบ้านบุไทรในปัจจุบัน ประมาณปี พ.ศ. 2503

1. นายทัน สิงขร
2. นายสร้อย เหมาะกลาง

3. นายสำราญ เปลี่ยนสำโรง
4. นายคู่ ช่อเกษม
5. นายแก้ว วิเศษวิสัย
6. นายเปล่ง พิศุพรหมราช
7. นายรต ทองฉิมพลี
8. นายสมบุรณ์ มาจันทิก

คำว่า นูไทร นั้น ณ บริเวณคลองหินหักนั้น เมื่อแรก ๆ ที่เข้ามานั้นเคยมีไทรต้นใหญ่มาก อายุหลายร้อยปีอยู่ ขณะนี้ได้ตายไปแล้ว จากคำบอกเล่าของคนที่มาอยู่รุ่นแรก ๆ เมื่อก่อนชีวิตความเป็นอยู่เส้นทางคมนาคมลำบากมาก ออกไปตลาดแต่ละครั้งต้องเดินด้วยเท้าและเสี่ยงต่อภัยอันตรายกับสัตว์ป่าที่มีความมากมาย เวลาเดินทางต้องใช้เกราะเคาะไปเรื่อย ๆ เพื่อส่งสัญญาณ ขามเจ็บใช้ก็อาศัยหมอนพื้นบ้านใช้ยาสมุนไพร ดุงตนเองท่านเคยสูญเสียลูกสาวถึง 3 คน เพราะไข้ป่าและมีชาวบ้านอีกจำนวนมากที่ต้องมาจบชีวิตเพราะไข้ป่า ดุงสำราญเองท่านเป็นหมอชาวบ้านรู้ด้วยยาสมุนไพรในการรักษาโรคภัยต่างๆ หลายชนิดและท่านเองก็เคยได้ต่อสู้กับสัตว์ร้าย คือ หมิวายจนตัวเองพิการมาจนถึงทุกวันนี้

คนที่อพยพเข้ามาในช่วงแรก ๆ เข้ามาหาที่ทำไร่ในช่วงว่างจากฤดูกาลทำนา แต่เมื่อถึงช่วงฤดูทำนาคนกลุ่มนี้จะกลับไปยังถิ่นฐานเดิมเพื่อกลับไปทำนา จนถึงปัจจุบันนี้ยังมีหลายครอบครัวที่มีที่ดินทั้งที่อำเภอวังน้ำเขียวและที่บ้านเดิม เมื่อถึงฤดูทำนา พวกเขาจะลงไปยังบ้านเดิมเพื่อทำนา "เอาข้าวขึ้นมากิน"

เมื่อมีการสร้างทางหลวงสาย 304 เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2508 ซึ่งเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ในการขนอาวุธและเสบียงอาหารจากท่าเรือสาคูไปยังจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นจังหวัดที่คนชายแดนลาว เพื่อใช้ทำสงครามในอินโดจีน ถนนสายนี้พาดผ่านตำบลไทยสามัคคี และยังเป็นถนนสายหลักที่สำคัญที่มีคนอพยพเข้ามามากมาย ป่าถูกบุกรุกมากขึ้น หน่วยงานราชการก็เข้ามาได้ง่ายขึ้น สัตว์ร้ายและโรคต่าง ๆ เช่น มาลาเรีย ซึ่งเคยคุกคามชาวบ้านในยุคก่อนก็ค่อย ๆ หายไป

ขณะเดียวกันรัฐบาลก็เปิดโอกาสให้มีการสัมปทานไม้ในเขตนี้ คนงานรับจ้างก็ตามเข้ามากับบริษัททำไม้ และไม้ใหญ่ถูกตัดโค่นลง ส่วนชาวบ้านก็ตัดไม้เล็ก ๆ และขุดต่อไม้ใหญ่ที่เหลืออยู่เผาถ่านขาย

เมื่อมีการคมนาคมติดต่อกับภายนอกได้สะดวก ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2509 ได้มีคนอพยพเข้ามาในเขตอำเภอวังน้ำเขียวมากขึ้น และได้มีการจับจองที่ดินเป็นที่อยู่อาศัย โดยจะอยู่กันเป็นกลุ่มเครือญาติพี่น้อง หรือกระจุกกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ เมื่อคนเข้ามาอยู่มาก ๆ ทางราชการจึงเข้ามา

จัดการเรื่องสาธารณูปโภค การปกครอง เรื่องสุขภาพ เรื่องของการศึกษา ทำให้บุตรหลานของคนในพื้นที่ได้รับการศึกษามากขึ้น

ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2520 – 2521 เขตพื้นที่ตำบลไทยสามัคคี เป็นเขตแทรกของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พ.ค.ท.) ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่าช่วงนั้นมีนักศึกษาที่หลบหนีความรุนแรงจากในเมืองเข้าป่าร่วมกับ พ.ค.ท. มาพูดคุยกับชาวบ้านอยู่เสมอ ทางการจึงพยายามรวบรวมชาวบ้านที่ปลูกบ้านอยู่ห่าง ๆ กัน ให้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กัน เพื่อทางการจะได้สามารถตรวจสอบได้ ในการนี้รัฐบาลได้ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้เดือนชาวบ้านที่อยู่ในป่าลึก เช่น เขตเขาแคบ คลองสามง่าม และคลองกะดำ ให้ลงมาอยู่รวมกันในแถบบ้านนุไทร สุขสมบูรณ์ คลองยาโม และไทยสามัคคี โดยสัญญาว่าจะจัดสรรที่ดินทำกินให้ แต่จนถึงนี้ชาวบ้านเหล่านี้หลายครอบครัวยังไม่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินให้ตามที่ป่าไม้สัญญาไว้

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาบ้านนุไทร 2540 – 2550

เมื่อรัฐเองมีนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตำบลไทยสามัคคีได้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ 23 ธันวาคม 2540 ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำรุ่นใหม่ ๆ เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการหมู่บ้านนุไทร และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ได้เข้ามามีบทบาทต่อชุมชน เช่น

ภาครัฐ

1. พัฒนาชุมชนอำเภอวังน้ำเขียว เข้ามากระตุ้นให้เกิดกลุ่มออมทรัพย์ในปี พ.ศ.2541
2. เกษตรอำเภอวังน้ำเขียว เข้ามาจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเกษตร ปี พ.ศ. 2542
3. สาธารณสุขจัดตั้งกลุ่ม อสม.

ภาคองค์กรเอกชน

1. มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ฯลฯ โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติและกระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชนจนเกิดเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำมูล ปี พ.ศ. 2542
2. การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน ปคท.ปี 2543
3. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนโครงการแผนแม่บทชุมชน โครงการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2549 โครงการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน กองทุนสวัสดิการชุมชน การรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน ปี พ.ศ. 2550
4. กลสิกรรมไร้สารพิษโครงการกองทุนชิป ปี พ.ศ. 2542

สถาบันการศึกษา

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา งานวิจัยการปลูกพืชกิ่งเมืองหนาว ปี พ.ศ. 2543
โครงการวิจัยชีวิตสาธณะท้องถิ่นนำอยู่ปี พ.ศ. 2546
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โครงการการเพาะเห็ดหอมและการท่องเที่ยวแบบ
โฮมสเตย์ปี พ.ศ. 2545

อาณาเขตของหมู่บ้านมีดังนี้

- ทิศเหนือ	จด	เขาสลักไค
- ทิศใต้	จด	บ้านบุไผ่
- ทิศตะวันออก	จด	บ้านคลองไทร
- ทิศตะวันตก	จด	บ้านคลองข่าโม

ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านบุไทร หมู่ที่ 4 ตำบลไทยสามัคคี มีภูมิประเทศเป็นเนินเขาลาดชันอยู่ติดกับภูเขาสูง
ดินเป็นดินเหนียว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์มาก และมีลำคลองไหลผ่านหลายสาย ประชาชนมีอาชีพ
ทำไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง มีฝายกักเก็บน้ำ 2 แห่ง มีน้ำไหลตลอดปีใช้สำหรับอุปโภค
บริโภค และทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี อากาศเย็นสบาย อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ
25 องศาเซลเซียส มีทัศนียภาพสวยงาม

การเมืองการปกครอง

บ้านบุไทร หมู่ที่ 4 ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา แบ่งการ
ปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2547 โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน
จำนวน 9 คน ดังนี้

1. นายศิริชัย สอนตะคุ	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นางสุภาระ สอนฉิมพลี	ฝ่ายกิจการปกครอง
3. นายสุรรัตน์ เลขโนนสูง	เลขานุการ
4. นายรุ่ง ช่อเกษม	ฝ่ายกิจป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
5. นางวิภา จันทร์คุ้ม	ฝ่ายกิจการคลัง
6. นายอินทร์ มูลพิมาย	ฝ่ายกิจการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
7. นายคำรง ทองฉิมพลี	ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม

8. นางสาว ใจจิ่งหรีด ฝ่ายกิจการสาธารณสุข

9. นายสว่าง นิลศักดิ์ ฝ่ายสวัสดิการ

จังหวัดนครราชสีมา มีนโยบายการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการโคราชพัฒนาจึงเพิ่มคณะกรรมการช่วยพัฒนาหมู่บ้าน อีก 2 ฝ่าย กล่าวคือ

1. นางวิภา จันทรคุ้ม ฝ่ายกิจการสตรี

2. นายพานทอง สิงห์ขร ฝ่ายกิจการเยาวชน

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน

1. นางสาวร้อย ทองฉิมพลี สมาชิก อบต.

2. นายสว่าง นิลศักดิ์ สมาชิก อบต.

ประชากรและครัวเรือน

จำนวนหลังคาเรือนมี 179 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 809 คน ชาย 414 คน หญิง 395 คน

การประกอบอาชีพและรายได้

เดิมชาวบ้านบุไทรมีอาชีพทำไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง และหาของป่า ซึ่งเป็นอาชีพที่สร้างรายได้พอเลี้ยงครอบครัว แต่ในปัจจุบันการหาของป่าเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ชาวบ้านบุไทรจึงเลิกอาชีพนี้ รายได้ส่วนใหญ่จึงได้มาจากการทำไร่ และรับจ้างทั้งในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในต่างจังหวัด และรับจ้างในภาคเกษตรในพื้นที่ตำบลไทยสามัคคีเป็นบางส่วน ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 37,994 บาท/คน/ปี (ข้อมูล จปรปี พ.ศ. 2550)

การศึกษาศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม

บ้านบุไทร มีวัดประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง เป็นจุดศูนย์รวมด้านจิตใจของราษฎร และทุกปีจะมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม ที่สำคัญจึงเป็นกิจกรรมและวิถีชีวิตที่สะท้อน ขนบธรรมเนียม ประเพณี แบบแผนวัฒนธรรม และสภาพของสังคมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่น ประเพณีทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ งานเทศกาลมหาชาติ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา ออกพรรษา งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น สร้างความรักสามัคคีการรู้จักช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

การคมนาคม

บ้านบุไทร หมู่ที่ 4 ตำบลไทยสามัคคี ห่างจากที่ว่าการอำเภอวังน้ำเขียวระยะทาง 9 กิโลเมตร มีถนนลาดยางสายหลักในหมู่บ้าน รวม 1 สาย ระยะทาง 2 กิโลเมตร มีถนนลูกรังล้อมรอบหมู่บ้าน ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร มีแหล่งน้ำและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

1. แหล่งน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ชื่อ ฝ่ายห้วยกระบอก
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านบุไทร มีเงินทุน 550,000 บาท มีสมาชิก 224 คน
3. กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ดังนี้ คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อบต. คณะกรรมการพัฒนาตรีหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน อาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กองทุน กข.คจ. กลุ่มเลี้ยงหมู อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มเห็ดหอมบ้านบุไทร กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มอนุรักษ์กลุ่มน้ำมูล กลุ่มมดแดงเก็บขยะ กลุ่มจักสาน
4. สภาพพื้นที่เหมาะแก่การทำการเกษตร
5. ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ที่ยึดมั่นมาหลายชั่วอายุคน เช่น งานบวช งานแต่งงาน วันสำคัญทางศาสนา วันสงกรานต์ วันลอยกระทง งานบุญไหว้ศาลปู่ตาประจำหมู่บ้าน
6. ความสามัคคีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารี และการให้ความเคารพเชื่อฟังผู้สูงอายุกว่า
7. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อุดมสมบูรณ์และสภาพอากาศที่เย็นสบาย

กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนสมาชิก
3. กองทุนหมู่บ้าน
4. กลุ่มโฮมสเตย์สมาชิก
5. กลุ่มเห็ดหอม สมาชิก
6. กลุ่มเลี้ยงไก่
7. กลุ่มเลี้ยงโค
8. กลุ่มมดแดงกำจัดขยะ
9. กลุ่มออมทรัพย์รวมใจน้ำมูล
10. กลุ่มเลี้ยงหมู
11. กลุ่มจักสาน
12. กลุ่มอนุรักษ์ต้นน้ำมูล

แหล่งท่องเที่ยว

1. อ่างเก็บน้ำห้วยกระบอก
2. สวนวิภา
3. ฟาร์มเห็ดหอม
4. ป่าเขาแคบ

สถานที่พักในชุมชน

1. บูไทรโฮมสเตย์
2. บูไทรคันทรีวิว

ผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. ดอกเบญจมาศ
2. ผักปลอดสารพิษ
3. ผลไม้ต่าง ๆ เช่น กระท้อนหวาน ลำไย มังคุด ฝรั่ง กล้วย
4. ไม้กวาด
5. เครื่องจักสาน
6. แผลกหญ้าคา

สถานที่นำไปสู่ปัญหาของหมู่บ้าน

1. เนื่องจากบ้านบูไทรตั้งอยู่บริเวณอุทยานทับลานเดิม ประชาชนส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินอยู่ในพื้นที่อุทยานทับลาน และทางอุทยานได้อพยพประชาชนส่วนหนึ่งออกจากพื้นที่จำนวน 42 ครอบครัว ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ส่วนหนึ่งมีอาชีพรับจ้าง และอีกส่วนหนึ่งได้อพยพออกจากหมู่บ้านไปหางานทำนอกพื้นที่

2. จังหวัดนครราชสีมา จัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบกับพื้นที่หมู่บ้านบูไทรเป็นพื้นที่ติดกับเทือกเขาและภูมิอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี จึงมีบุคคลต่างถิ่นอยากเข้ามาอาศัยอยู่มาก ทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2549 ทำให้ประชาชนชาวบ้านบูไทรขายที่ดินให้กับนายทุนทำให้ประชาชนบ้านบูไทรส่วนใหญ่ต้องรับจ้าง

3. การพังทลายของหน้าดินจากการทำการเกษตรและสภาพดินเสื่อมคุณภาพขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะกับการเพาะปลูก

4. การปลูกพืชเชิงเดี่ยวโดยขาดการบริหารจัดการพื้นที่ที่ดิน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นของปัญหา

1. ปัญหาที่ดินทำกิน
2. ปัญหาหนี้สิน
3. ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ / คลอง / ฝาย / ถนน
4. ปัญหาวัยรุ่น / การทะเลาะวิวาท / การดื่มสุรา
5. ปัญหาความแตกแยกของชุมชน

กระบวนการพัฒนาหมู่บ้านและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน

แผนชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงหล่อเลี้ยงประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวบ้านบุไทร ทำให้เกิดความคิดร่วมกันในการหาทางออกและวิธีการปฏิบัติร่วมกัน ดังนี้

บ้านบุไทรจะไม่ยากจนต้องปฏิบัติดังนี้

- 1) ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ทุกครัวเรือน
- 2) ทำบัญชีครัวเรือนทุกครัวเรือน
- 3) ลดละเลิกอบายมุข
  - เหล้า
  - หวย
  - การพนัน
  - บุหรี่
  - บัตรเติมเงิน
- 4) การแปรรูปและกลุ่มอาชีพ เพื่อเป็นอาชีพเสริม
- 5) ออมเงินมากขึ้นทุกครัวเรือน
- 6) รักษาสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน
- 7) ขยายสมาชิกโฮมสเตย์

“นวัตกรรมของชุมชน” ที่เกิดขึ้นสามารถเป็นแบบอย่างและเรียนรู้แก่ชุมชนอื่นได้

1. ประชาชนจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการประกอบอาชีพที่ทำให้ตัวเองสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ เช่น การปลูกพืชเชิงเดี่ยว การขายที่ดินที่เป็นทรัพยากรสำคัญ จึงได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มโฮมสเตย์ โดยมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จนได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านบุไทร เป็นกลุ่มที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีสมาชิก 224 คน เงินตั้งจะ 550,000 บาท

3. กลุ่มมดแดงเก็บขยะ เกิดจากกลุ่มบุไทรโฮมสเตย์ และปัญหาการเก็บและการกำจัดขยะที่เกิดจากประชาชนชาวบ้านและผู้ที่มาพักในกลุ่มโฮมสเตย์ ทำให้เกิดกระบวนการในการแก้ปัญหาและสร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหารองขยะในชุมชน

4. กองทุนหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดและการบูรณาการกองทุนเป็นผลการดำเนินงานที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้เรื่องการเป็นหนี้ซ้ำซ้อน และการที่ไม่มีเงินใช้หนี้ของสมาชิกกองทุน ทั้งกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนแก้ไขปัญหาค่าความยากจน และกองทุนอื่น ๆ

5. การสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของเยาวชน (กลุ่มมดแดง) ขยายผลสู่ทุกท้องถิ่น

การกระจายอำนาจเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหมู่บ้านบุไทร แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คาวดุกไก่

คติ คนดีมีน้ำใจให้ผู้อื่น ยืนอยู่แบบพอเพียง

คณะกรรมการ

1. นายอินทร์ มุลพิมาย	ประธาน
2. นางแดง ขอดแก้ว	รองประธาน
3. นางวิมล ทองฉิมพลี	เลขานุการ
4. นางนิพา ทองฉิมพลี	เหรัญญิก
5. นางสาวสิริรัตน์ มุ่งปั้นกลาง	ประชาสัมพันธ์
6. นายดวงดา กันไทร	คำรวจบ้าน

กลุ่มที่ 2 รวมใจ

คติ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม

คณะกรรมการ

1. นางสาวดวงดาว ฉาบสูงเนิน	ประธาน
2. นางแดง กาญจนเกตุ	รองประธาน
3. นายศุภชัย เกียรติแสงสิงห์	เลขานุการ
4. นางขอบ เพ็ญโคกกรวด	เหรัญญิก
5. นางสาวทอง ฉิมพลี	ประชาสัมพันธ์
6. นางสาวร้อย ทองฉิมพลี	ที่ปรึกษา

กลุ่มที่ 3 ภูตะวัน**คติ** ร่วมแรง ร่วมใจ ต่อสู้วิกฤติ อยู่แบบพอเพียง อย่างยั่งยืน**คณะกรรมการ**

1. นางวิภา จันทร์คุ้ม	ประธาน
2. นางแอ๊ด เหมาะกลาง	รองประธาน
3. นางอิสรา เกขุนทด	เลขานุการ
4. นางธัญญลักษณ์ สิงกิ่ง	เหรัญญิก
5. นางสาว นิลศักดิ์	ประชาสัมพันธ์
6. นายอำพร สุทะ	รักษาความสงบ

กลุ่มที่ 4 กัลยาณมิตร**คติ** กัลยาณมิตร ช่วยคิดช่วยทำ นำพาเศรษฐกิจพอเพียง**คณะกรรมการ**

1. นายอำพร สิงกิ่ง	ประธาน
2. นายสมชาย สุมาลี	รองประธาน
3. นายประทีป สาคร	เลขานุการ
4. นายกรรแสง ชนะภัย	เหรัญญิก
5. นายชา ช่อเกษม	ประชาสัมพันธ์
6. นายเดช แสงอุ้น	กรรมการ
7. นายระหัด วิเศษชัย	คำรวจบ้าน
8. นายธรรมบุญ กล่อมกิ่ง	กรรมการ

กลุ่มที่ 5 พัฒนาพอเพียง**คติ** อยู่อย่างพอเพียง หล่อเลี้ยงชุมชน**คณะกรรมการ**

1. นายอำนาจ ขวัญมา	ประธาน
2. นางสาวรุ่งนภา สิงห์ขร	รองประธาน
3. นางสาวสุนารี สิงห์ขร	เลขานุการ
4. นางสมร ใจจังหวีด	เหรัญญิก
5. นางแจ่ม ยังพิมาย	ประชาสัมพันธ์

6. นายสว่าง นิลศักดิ์

ผู้ประสานงาน

กลุ่มที่ 6 ดันเทียน

คดี กลุ่มหลกพททา พัฒนาปลูกผัก

คณะกรรมการ

1. นางลำยวน เจริณาม	ประธาน
2. นางเลียม คุ่มหัวบง	รองประธาน
3. นางมานพ สิงห์ขร	เลขานุการ
4. นายพิชิต ขวัญมา	เหรัญญิก
5. นางสาวสุนันทา สิงห์ขร	ประชาสัมพันธ์
6. นายสมชาย สิงห์ขร	ผู้รักษาความปลอดภัย
7. นายคมสัน เจริณาม	ผู้รักษาความปลอดภัย
8. นายพิชิต ขวัญมา	ผู้รักษาความปลอดภัย
9. นายรุ่ง ช่อเกษม	ผู้ประสานงาน
10. นางพิมพ์ผกา เฉื่อยกลาง	ผู้ประสานงาน

กลุ่มที่ 7 คีรีวันธ พัฒนา

คดี แดกต่าง แต่ไม่แตกต่าง

คณะกรรมการ

1. นางคารารัตน์ เอี่ยมปราโมทย์	ประธาน
2. นายสมชาย นานำรุ่ง	รองประธาน
3. นางสาวชล เทียนขุนทด	เหรัญญิก
4. นางสาวนีย์ พันธุ์ชนะ	เลขานุการ
5. นายขวัญ ประจัญกลาง	ประชาสัมพันธ์
6. นายมนตรี มรกต	ตำรวจบ้าน
7. นาคันสนีย์ เสือจ้อย	ที่ปรึกษา
8. นางสุการะ สวนฉิมพลี	ผู้ประสานงาน

เป้าหมาย คือ

1. สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
2. ครอบคลุมความอบอุ่น
3. สักกมอยู่ดีมีสุข

“โดยใช้กระบวนการแผนชุมชนและยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการ”

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ประชากรบ้านบุไทร หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่
1. นางสีหลอด ทองคำ	1
2. นายสมบุรณ์ มาจันทิก	2
3. นายประสงค์ ภูมิโคกรักษ์	3
4. นางวอย สวนฉิมพลี	4
5. นายห้วน เกตุตะกู	6
6. นางวาสนา ทองคีนอก	7
7. นายปรีชา ลมสูงเนิน	8
8. นายเข้ม กริดกระโทก	9
9. นายคำรง ทองฉิมพลี	10
10. นายสุรศักดิ์ ลมสูงเนิน	11
11. นางสาวลักษณ์ ระวีงญาติ	13
12. นายสมจิตร ยอดแก้ว	14
13. นายศิริชัย สอนตะกู	15
14. นายอดิศักดิ์ กาญจนเกตุ	16
15. นางสาวน้อย ภูมิโคกรักษ์	17
16. นางจิรพันธ์ ฉัตรฉิมพลี	18
17. นางนิพา ทองฉิมพลี	19
18. นายทงศักดิ์ นาคเกษม	20
19. นายเลาะ ขวัญมา	21
20. นางลำพึง คาชจันทิก	23
21. นายใจ สีกันทา	24
22. นายมนตรี คลองกระทา	26
23. นางสาวจรัส วรรณชัยภูมิ	27
24. นางวิมล ทองฉิมพลี	28
25. นายประนอม สิมหาดไทย	29
26. นางสีนวล ขามก้อน	30

27. นายสง่า แก้วอำภัย	30/1
28. นายประจำ กลั่นรส	31
29. นายบุญส่ง ประณีตพลกรัง	32
30. นายโพธิ์ เทียนขุนทด	34
31. นายประวิทย์ เงามแจ้ง	35
32. นายสี ช้องงูเหลือม	36
33. นายกรรแสง ชนะภัย	37
34. นางบุศดี ศรีคำภา	40
35. นายน้อย ขวัญมา	41
36. นายอศุทธ์ มูลพิมาย	42
37. นายรุ่ง ช่อเกษม	43
38. นางสาวสมจิตร์ สิ้นห์ขรณ์	44
39. นายวิรัตน์ กุนอก	46
40. นางแดงอ่อน พิศุฑุพรมราช	47
41. นายสมมาศย์ ช่อเกษม	48
42. นายสุทธิพงษ์ มะลิซ้อน	49
43. นางตำราญ เกรือวัลย์	50
44. นางชลลดา สี่มาจารย์	51
45. นายอรรถพิชญ์ พงษ์รัตน์	52
46. นายรด ทองฉิมพลี	53
47. นายพรวน ป่วนเมืองปัก	54
48. นายเคี่ยม ท่าพิมาย	55
49. นายธง จุ้ยสกุล	56
50. นางสาวชอบ เพียงโคกกรวด	57
51. นายขวัญ ประจันต์กลาง	60
52. นายสมมิตร เสพรกรัง	62
53. นายสุรสิทธิ์ กิจยรรยง	63
54. นายบุญส่ง เกตุพรหม	64
55. นางวัลภา แก้วขาว	66
56. นายจรัส มาลี	67
57. นางระเบียบ อื้อพนัน	69

58. นายบุญธรรม ชื่น โลกกรวด	70
59. นายบุญสม เลิงขุนทด	71
60. นายวรรณ สุมาลี	73
61. นายอรรถพล อางจะบก	74
62. นางประทีป สาคร	75
63. นายสมปอง สาคร	76
64. นายสมาน แก้วอภัย	77
65. นางสาวอมลณีรัฐ พิศุดพรมราช	78
66. นายวิศิษฎ์ ชูใจ	79
67. นายเพิ่ม แก้วทองมาก	80
68. นายมานะ สาธร	81
69. นายภิเชก จันท์คุ้ม	82
70. นางแสง แผลสันเทียะ	83
71. นายพนันต์ ชื่นชม	84
72. นางจารุณี เกษราพันธ์	85
73. นายมนตรี มรกต	86
74. นายไม้ จันท์คุ้ม	87
75. นายประเทือง ถิ่นพุดชา	88
76. นายยา ช่อเกษม	89
77. นายบุญมี ชัยพิมาย	90
78. นายอนันชัย เพชรพิมาย	91
79. นายอำนาจ เกษุนทด	92
80. นายชิต พิศุดพรมราช	93
81. นางสาว ลมสูงเนิน	94
82. นางรุ่งอรุณ มาลัยแก้ว	95
83. นายเดช แสงอุ้น	96
84. นางประกอบ กอดกิ่ง	97
85. นางบุญเกิด เกษุนทด	98
86. นายเสนอ จินดาพงษ์	100
87. นางสาวอุไรวรรณ สิงห์ขรณ์	101
88. นายอาคม เข็มขุนทด	102

89. นายสนธิ เกษุนทด	104
90. นางสาวสุนันtha สิงห์ขร	105
91. นายสมชาย สิงห์ขร	106
92. นางประทุม ทองฉิมพลี	107
93. นายยิ่งยง มูลกระโทก	108
94. นายสวงน โจทยพิมาย	109
95. นายมงคล คล้ายโพธิ์ทอง	110
96. นายเมือง บุญทูล	111
97. นางศิรินันท์ คล้ายโพธิ์ทอง	112
98. นางวิภา จันทร์คุ้ม	113
99. นายรัตน์ ทองฉิมพลี	114
100. นายนิวัฒน์ หนะกิจศักดิ์กุล	115
101. นายสุวิทย์ ชื่นโคกกรวด	116
102. นายวิเชียร ออบกิ่ง	117
103. นางสิน สิงขร	118
104. นายสำราญ คันจันทน์	119
105. นายเสงี่ยม อินไชยา	120
106. นายสว่าง นิลศักดิ์	121
107. นายชนะ กล่อมกิ่ง	122
108. นางสิงห์ สิงขร	123
109. นางจันทร์จิรา เสาศูง	124
110. นายรัชชัย เงามแจ้ง	125
111. นายพิจิต ขวัญมา	126
112. นางสาววันทนา สาธร	127
113. นายเอม มะลิวัลย์	128
114. นายสมบัติ เข้มสำลี	130
115. นางสาวสำลี แก้วระวัง	131
116. นายแปลก จรโพธิ์	132
117. นางแจ้ง โดมกลาง	133
118. นายเงิน คูเรือรัมย์	134
119. นายฉลอง สงเคราะห์	135

120. นางคารารัตน์ เข็มปราโมทย์	136
121. นายวิวัฒน์ชัย พงษ์เจริญ	137
122. นายบุญภพ เลื่อยกลาง	138
123. นายวีระ ใจจะโป๊ะ	139
124. นายชาญ ลิขี้เก	141
125. นายอภิเชษฐ พันชนะ	142
126. นายสงวน กลุ่มกลาง	143
127. นายกัน สิงขร	144
128. นายวิน เพชรพิมาย	145
129. นายบุญช่วย อาจจะบก	146
130. นายหมั่น ประจันต์รกลาง	147
131. นางวิภารัตน์ คัญไทร	148
132. นางวิรัชยา ใจเจริญสุข	149
133. นางสมร ใจจังหวด	150
134. นายสุชาติ วิเวก	151
135. นายกิ่ง ตีบกลาง	152
136. นายสำราญ เปลี่ยนสำโรง	153
137. นายบุญชอบ เลขโนนสูง	154
138. นางสาวดวงใจ ฉาบสูงเนิน	155
139. นายชวน บินขุนทด	156
140. นายอำนาจ ขวัญมา	188
141. นางอำพัน ทัพเจริญ	189
142. นายพยับ ใจภูเหล็ก	190
143. นายศรีนวล เหลืองมะสัง	191
144. นายประสิทธิ์ เตือประโคน	192
145. นางแฉล้ม ยงพิมาย	194
146. นายศุภชัย เกียรติแสวงสิงห์	195
147. นายระนอง บัวหนู	198
148. นายอารีย์ สอนฉิมพลี	199
149. นายเพชร กิ่งพุดชา	201
150. นางสิริรัชต์ มุ่งป่นกลาง	202

151. นายวิโรจน์ ไสแสง	203
152. นางพรม เพชรพิมาย	204
153. นายเดชชัย อมรหิรัญกิจ	207
154. นางสาวปัทมา ร่มพฤกษ์	208
155. นายอำพร สิงกิ่ง	223

ภาคผนวก ง
รูปภาพประกอบ

รูปภาพที่ 1: บ้านบุไทร หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ, ผศ.ดร.รัฐชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 2: ป้ายทางเข้าบ้านบุไทร หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ, ผศ.ดร.รัฐชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 3: ที่ทำการกลุ่มโฮมสเตย์ บ้านนุไทร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ, ผศ.ดร.จิรัชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 4: ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านนุไทร หมู่ 4

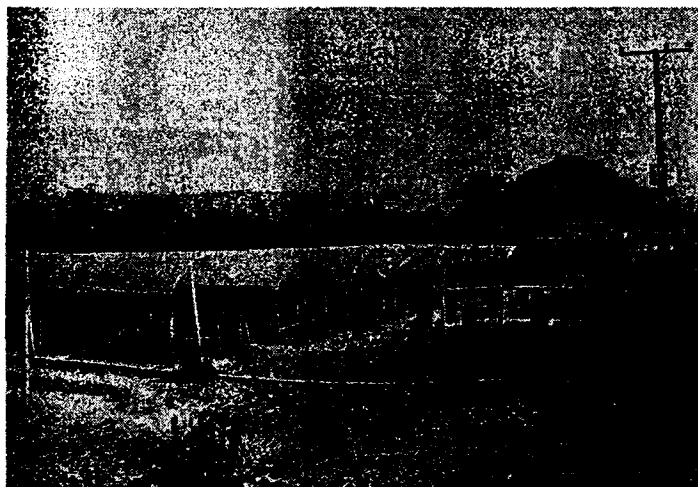
ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ, ผศ.ดร.จิรัชญา มณีเนตร, 2551

**รูปภาพที่ 5: บ้านพักโฮมสเตย์
ของสมาชิกบ้านบุไทร
ที่มา: ศศ.อารีชัย นัยพินิจ,
ศศ.ดร.จุริชญา มณีเนตร, 2551**

**รูปภาพที่ 6: แหล่งท่องเที่ยว
ทางธรรมชาติ สวนเบญจมาศ
ที่มา: ศศ.อารีชัย นัยพินิจ,
ศศ.ดร.จุริชญา มณีเนตร, 2551**

**รูปภาพที่ 7: รถมอเตอร์ไซด์นำเที่ยว
ประจำหมู่บ้าน รอบละ 200 บาท
ที่มา: ศศ.อารีชัย นัยพินิจ,
ศศ.ดร.จุริชญา มณีเนตร, 2551**

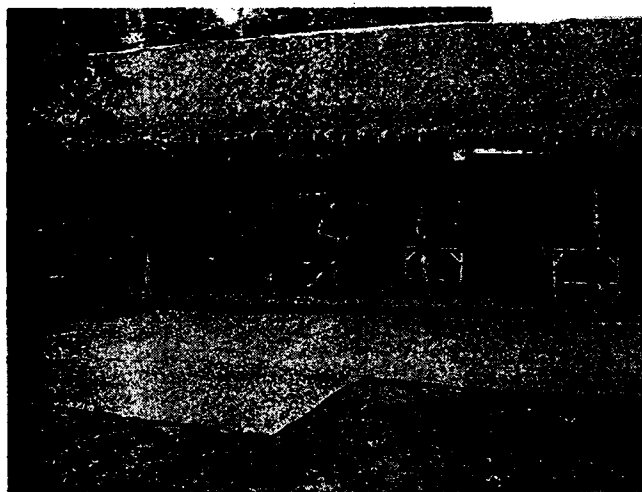

**รูปภาพที่ 8: ร้านจำหน่ายสินค้า
ประจำหมู่บ้าน**

**ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ,
ผศ.ดร.ฐิรชญา มณีเนตร, 2551**

**รูปภาพที่ 9: สถานที่ประชุม
กลุ่มโฮมสเตย์**

**ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ,
ผศ.ดร.ฐิรชญา มณีเนตร, 2551**

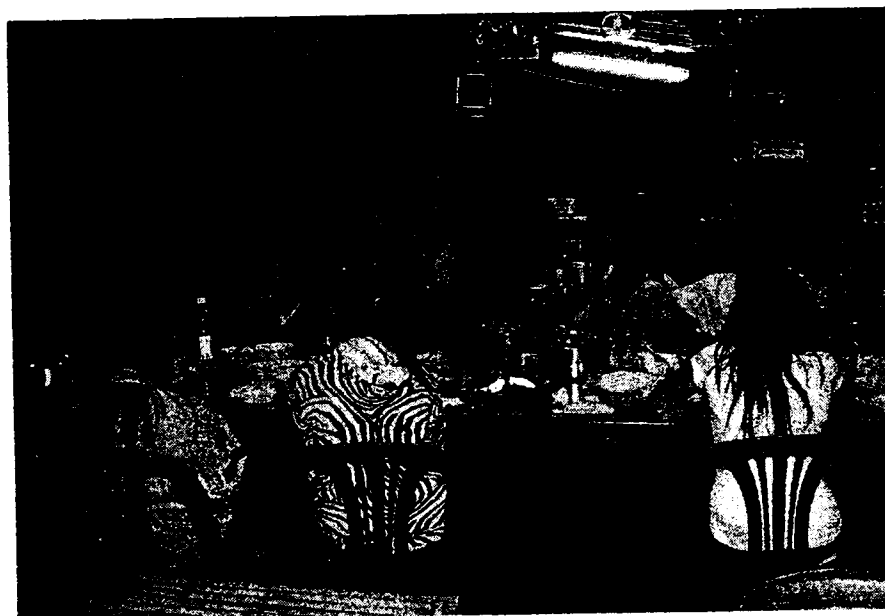

**รูปภาพที่ 10: ศูนย์การเรียนรู้
โฮมสเตย์บ้านนุไทร**

**ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ,
ผศ.ดร.ฐิรชญา มณีเนตร, 2551**

รูปภาพที่ 11: อาหารสำหรับรับรองนักท่องเที่ยว
ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ, ผศ.ดร.รัฐชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 12: นักศึกษาจากโรงเรียนพานิชยการราชดำเนินมาท่องเที่ยวศึกษาดูงาน
ที่บ้านบุไทร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา: ผศ.อารีย์ นัยพินิจ, ผศ.ดร.รัฐชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 13: พิธีบายศรีสู่ขวัญ
ที่มา: ศศ.อารีย์ นัยพินิจ, ศศ.ดร.รัฐธนา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 14: ผู้เฒ่าผู้แก่ ผูกแขนให้แก่นักท่องเที่ยว
ที่มา: ศศ.อารีย์ นัยพินิจ, ศศ.ดร.รัฐธนา มณีเนตร, 2551

รูปถ่ายที่ 15: การแสดงจากกลุ่มมดแดง เยาวชนภายในหมู่บ้าน
ที่มา: ศศ.อารีย์ นัยพินิจ, ศศ.ดร.จุริชญา มณีเนตร, 2551

รูปถ่ายที่ 16: นักท่องเที่ยวร่วมร่าอย่างสนุกสนาน
ที่มา: ศศ.อารีย์ นัยพินิจ, ศศ.ดร.จุริชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 17: บรรยากาศที่พัก
ภายในบ้านพักแบบโฮมสเตย์
ที่มา: ศศ.อารีย์ น้อยพินิจ,
ศศ.คร.จุฬาราชมนตรี, 2551

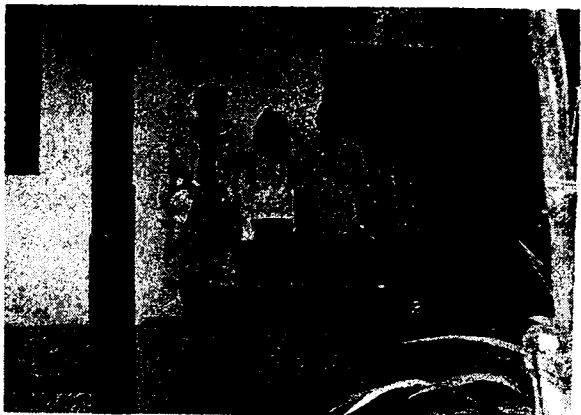
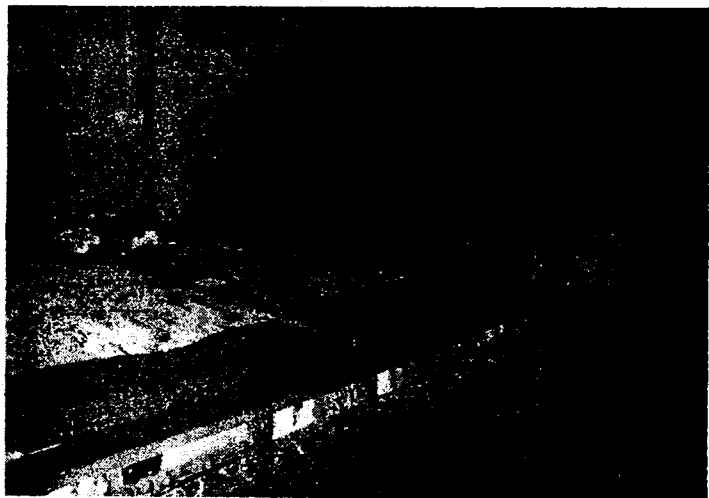

รูปภาพที่ 18, 19: การสัมภาษณ์
ชาวบ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ในการจัดการการท่องเที่ยว
ที่มา: ศศ.อารีย์ น้อยพินิจ,
ศศ.คร.จุฬาราชมนตรี, 2551

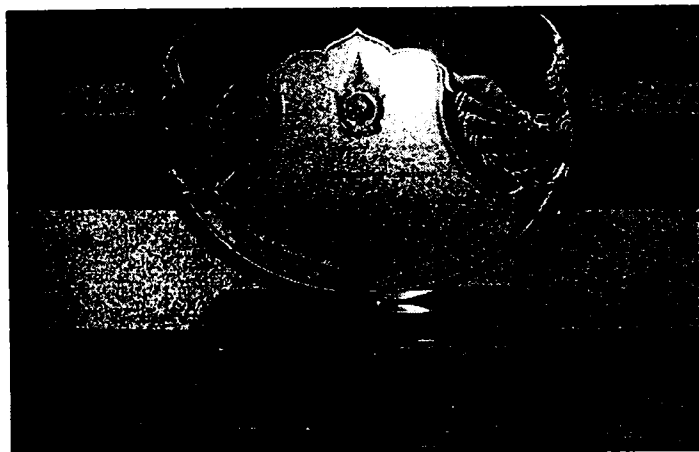
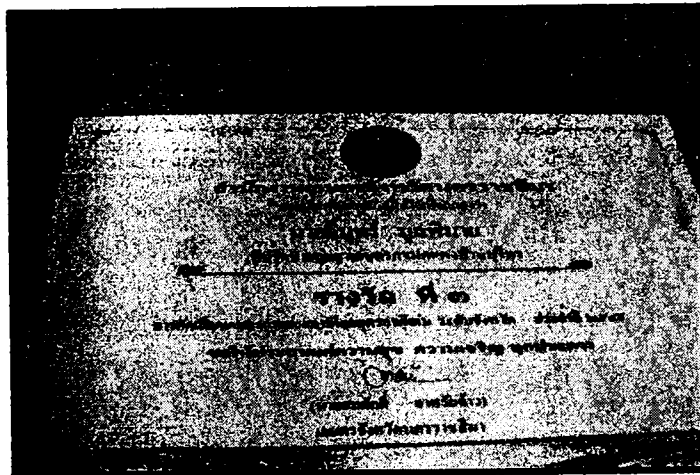
รูปภาพที่ 20, 21: บรรยากาศ
ภายในห้องพักแบบโฮมสเตย์
ที่มา: ศศ.อารีย์ นัยพินิจ,
ผศ.ดร.ฐิรชญา มณีเนตร, 2551

รูปภาพที่ 22: คณะผู้วิจัยถ่ายภาพ
ร่วมกับเจ้าของบ้านพักนุโทรโฮมสเตย์
ที่มา: ศศ.อารีย์ นัยพินิจ,
ผศ.ดร.ฐิรชญา มณีเนตร, 2551

รางวัลต่าง ๆ ที่กลุ่มโฮมสเตย์บูไทธรได้รับ

รูปภาพที่ 23, 24, 25: รางวัลบ้านพักแบบโฮมสเตย์บูไท

ที่มา: ศส.อริย์ น้อยพินิจ, ศส.ดร.จิรัชญา มณีเนตร, 2551